

Wprowadzenie

1. Opis procesu opracowania koncepcji Smart Village

Koncepcja została opracowana we współpracy zespołu roboczego z mieszkańcami wsi, dla których została przygotowana koncepcja Smart Village. Do zespołu roboczego weszli liderzy poszczególnych wsi, tj. Zapolice – Katarzyna Frąckiewicz reprezentująca KGW Zapoliczanki, Strońsko – Beata Owczarek reprezentująca Stowarzyszenia „Strońska Czar”, Pstrokonie – Katarzyna Wojciechowska reprezentująca KGW Pstrokonie i Woźniki – Katarzyna Browne reprezentująca KGW „Woźniczanie” w Woźnikach.

Proces tworzenia Koncepcji Smart Village zaplanowano w trzech etapach, tj. dwa pierwsze to spotkania warsztatowe z mieszkańcami miejscowości objętych koncepcją, trzeci to spotkania zespołu roboczego. Plan spotkań i współpracy ze społecznością został przygotowany w uzgodnieniu z liderami poszczególnych wsi, po skonsultowaniu z mieszkańcami.

Pierwszy etap to warsztaty z mieszkańcami, które odbył się 12 maja 2024 roku w Strońsku. Uczestniczyło w nim 37 osób reprezentujących mieszkańców 4 miejscowości, grantobiorcę i zespół roboczy. Przed warsztatem uczestnicy wybrali się na krótką wycieczkę po miejscowości, celem zebrania informacji o aktualnej sytuacji i sposobie użytkowania istniejącej infrastruktury we wsi Strońsko. Celem warsztatu było przedstawienie założeń programu Smart Village, wspólne przeprowadzenie analizy SWOT, przedstawienie sytuacji społeczności i miejscowości Zapolice, Strońsko, Pstrokonie i Woźniki.

W maju 2024 roku przeprowadzono badania ankietowe wśród mieszkańców wsi Zapolice, Strońsko, Pstrokonie i Woźniki. Ankietę opracował zespół roboczy, a następnie liderzy danych wsi przeprowadzili ją wśród mieszkańców, w formie tradycyjnej. Celem ankiety było pozyskanie opinii mieszkańców na temat ich potrzeb w obszarze społecznym, kulturowym, turystycznym, klimatycznym, środowiskowym, technologicznym, a także ocena preferencji mieszkańców względem proponowanych celów działań i rozwiązań. Wpłynęło 40 ankiet, a jej wyniki włączono do opracowania i uwzględniono w koncepcji.

Drugi warsztat z mieszkańcami zorganizowano 19 maja 2024 roku, który rozpoczął się wycieczką uczestników po wsiach Pstrokonie, Woźniki i Zapolice, której celem było zebranie informacji o aktualnej sytuacji i sposobie użytkowania istniejącej infrastruktury we wsiach. Spotkanie warsztatowe odbyło się w Klubie Senior+ w Zapolicach. Celem warsztatu było przeprowadzenie analizy potrzeb i problemów mieszkańców wsi objętych koncepcją. W spotkaniu wzięły udział 34 osoby.

W trzecim etapie, po spotkaniach warsztatowych z mieszkańcami, zespół roboczy uporządkował i opracował zebrane dane. Przygotowano wnioski z analizy SWOT. Przeprowadzono badania gabinetowe, przygotowano opis wszystkich miejscowości oraz przeprowadzono analizę sytuacji społeczno-demograficznej i gospodarczej. Przeprowadzono analizę istniejącej infrastruktury turystycznej i jej wykorzystania we wszystkich wsiach objętych koncepcją. Analizy mają charakter kontekstowy i uwzględniają specyfikę, potrzeby oraz procesy dziejące się aktualnie w obszarach wiejskich. Rolą koncepcji jest wskazanie uwarunkowań i możliwych kierunków dalszego rozwoju wsi. Ponadto wypracowano wnioski z warsztatów i analizy SWOT oraz wyniki ankiety, przeanalizowano zmiany w zakresie działalności gospodarczej wsi, turystyki oraz preferencji i potrzeb samych mieszkańców. Na tej podstawie określono misję społeczności i określono możliwy obraz przyszłości miejscowości Zapolice, Strońsko, Pstrokonie i Woźniki oraz ich społeczności (wizja).

Ponadto, określono ogólne cele koncepcji, wynikające z nich cele szczegółowe oraz działania. Wypracowano bazę projektów do realizacji w ramach koncepcji. Opracowano wstępnie koncepcję Smart Village. Jej roboczą wersję przekazano do zapoznania zainteresowanym mieszkańcom, w celu zasugerowania zmian, uzupełnienia oraz przeprowadzeniu weryfikacji. Po zwrocie 26 maja br. opracowanie ponownie sprawdzono i przygotowano jego wersję ostateczną.

2. Charakterystyka Lidera i Partnerów opracowania koncepcji Smart Village

2.1. Lider – KGW Zapoliczanki

Historia KGW "Zapoliczanki" zaczęła się od spotkań koleżeńskich (2002/2003 rok), które rozbudziły potrzebę dalszej aktywności. Celami działalności Koła są między innymi: rozwój kultury ludowej, w tym w szczególności kultury lokalnej i regionalnej; dbałość o kulturę, tradycję i dziedzictwo kulturowe, aktywizacja i integracja mieszkańców wsi i szerzenie kultury kulinarnej, które realizuje, przede wszystkim, przez organizację lub udział w imprezach kulturalnych, artystycznych oraz oświatowych. KGW Zapoliczanki to prężna organizacja, która realizuje działania ciągłe i tymczasowe, skierowane do członkiń i do społeczności lokalnej. Współpracuje z Urzędem Gminy, OSP, GOKiS i innymi KGW z terenu Gminy. Zapewnia promocję gminy oraz pomoc w organizacji wydarzeń cyklicznych, np. dożynek, festynów, obchodów dnia dziecka, a także ofertę spędzenia czasu wolnego dla mieszkańców wsi. Inicjują wydarzenia kulturalne, prozdrowotne, czy kulinarne. Od 2021 roku z sukcesem wnioskuje o dofinansowanie swoich działań. W 2021 roku realizowało projekt „ASy z Zapolic uwalniają marzenia” dofinansowanego ze środków programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych "Aktywni+”.

Natomiast w 2022 roku otrzymało dofinansowanie z Fundacji BGK w Warszawie, na realizację Projektu „6:0 dla zapoliczkiej COOLtury”. W 2023 roku brało udział w sesji zdjęciowej i przeglądzie kulinarnym Kół Gospodyń Wiejskich i organizacji pozarządowych w Ostrowie Warckim. Projekt realizowanym był przez Lokalną Grupę Działania “Podkowa” razem ze Stowarzyszeniem „Lokalna Grupa Działania – Przymierze Jeziorsko”. Ponadto, w tym samym roku w ramach Programu „Danie Wspólnych Chwil” finansowanego przez Fundację Biedronki, organizowało systematycznie spotkania dla samotnych osób starszych, realizując ideę wspólnych posiłków. Wiosną tego roku ruszyliśmy z kolejnym projektem pn. „EKologiczne Zapolice-Moja Mała Ojczyzna” dofinansowanego z Fundacji BGK w ramach Programu „Moja Mała Ojczyzna”. Ponadto Koło inicjuje i organizuje spotkania autorskie, wystawy rękodzieła i fotografii.

KGW Zapoliczanki

Sołectwo Zapolice

Gmina Zapolice jest gminą wiejską, która idealnie wpisuje się w określenie "wykluczenia kulturalnego". W Zapolicach jest Gminny Ośrodek Kultury i Sportu, jednak jego działalność skupia się właśnie na sporcie i turystyce. Dlatego te mieszkańcy są "głodni" i upominają się o działania kulturalne i artystyczne. Organizowane przez nas działania, czy realizowane projekty, cieszą się ogromną popularnością. Mamy takie marzenie, aby Zapolice stały się centrum kultury i sztuki w regionie.

Przedstawiciele KGW Zapoliczanki

foto. LGD Podkowa

2.2. Partner – Stowarzyszenie „Strońska Czar”

Stowarzyszenie działa na terenie gminy Zapolice, powiat zduńskowolski. Jest to organizacja kulturalno-społeczna. Główny zakres działania to: ochrona dziedzictwa narodowego, działalność edukacyjna i szkoleniowa, integracja społeczna, budowa pozytywnego wizerunku usług turystyki wiejskiej, gromadzenie pamiątek kultury materialnej i duchowej, organizowanie imprez promujących walory kulturowe i historyczne regionu. Strońska Czar ma doświadczenie w realizowaniu projektów. Stowarzyszenie realizowało poprzez LGD "Podkowa" liczne granty, np.: "Poznajemy ginące zawody - warsztaty garncarskie i kowalskie, zakup koła garncarskiego oraz organizacja pokazu tematycznego"; „Jak dawniej bywało - wykopki w Strońsku” warsztaty kulinarne po nazwą "Ziemniak nasze dobro"; "Mężczyźni na ludowo - zakup trzech męskich i jednego kobiecego stroju ludowy dla grupy śpiewaczej "Strońska Czar i towarzyszącej jej kapeli"; "Ryba - prawdziwy smak, wyjazd do gospodarstwa rybackiego w Drogoszowicach, warsztaty kulinarne „Ryba na zdrowie" oraz promocja potraw z ryb podczas ogniska integracyjnego w parku wiejskim w Strońsku dla mieszkańców terenu działania LGD; Strońsko głosem czaruje - organizacja warsztatów śpiewu ludowego oraz nagranie płyty, "POKRZYWA I NIE TYLKO PO ZDROWIE –

WARSZTATY ZIELARSKIE". Stowarzyszenie jest od 12 lat, współorganizatorem mini-festiwalu historycznego „W Grodzie Mściwoja – Strońsko na osi czasu”, corocznie bierze udział w Dniach Zapolice, Dożynkach Gminnych, Dożynkach Powiatowych i innych cyklicznych wydarzeniach, nawet o zasięgu wojewódzkim.

Grupa śpiewacza „Strońska Czar”

Stowarzyszenie „Strońska Czar”

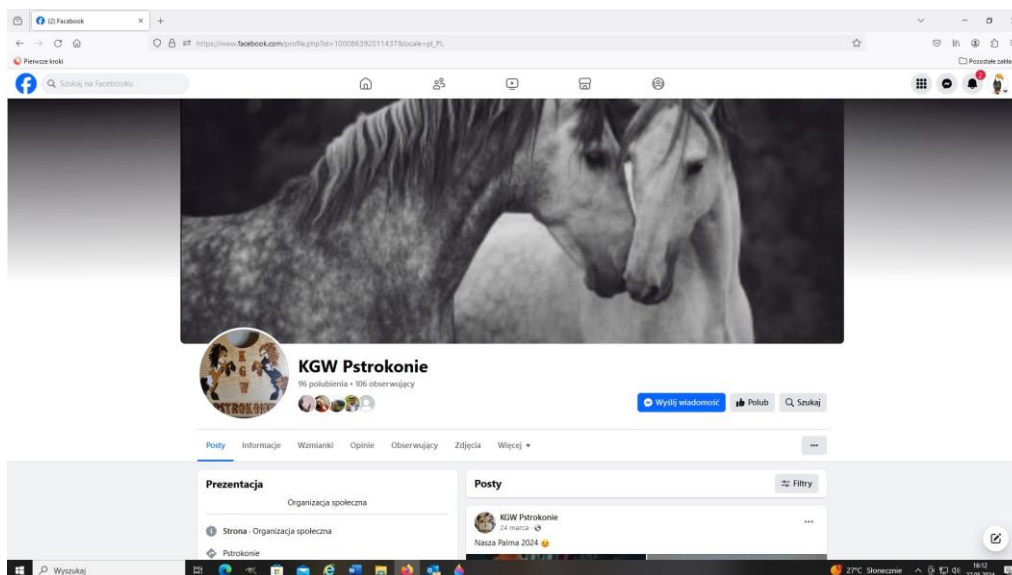
Ponadto, Stowarzyszenie biorąc udział w wielu imprezach i działaniach o zasięgu gminnym, powiatowym i wojewódzkim, uświetniają je swoimi potrawami i pozytywnym usposobieniem, ale przede wszystkim śpiewem i promowaniem kultury ludowej charakterystycznej dla regionu sieradzkiego i łowickiego. Przynależność do Stowarzyszenia oznacza nie tylko ciężką pracę, ale też odskocznnię od codzienności. Spotkania stanowią dla członków formę aktywnego spędzania wolnego czasu, odpoczynku od pracy zawodowej i domowej. To „chwila dla siebie”, a przede wszystkim regularna okazja do wyjścia z domu i oderwania się od problemów dnia codziennego. Działalność w Stowarzyszeniu stanowi też antidotum na nudę, bierność. Członkowie Stowarzyszenia lubią przebywać w swoim towarzystwie i czerpią z tego ogromną przyjemność. Działalność Stowarzyszeniu to dla wielu osób również okazja do rozwoju osobistego. Dzięki warsztatom, zajęciom, wycieczkom i wymianie poglądów członkowie nabywają nowe umiejętności i zdobywają wiedzę.

Przedstawiciele Stowarzyszenia „Strońska Czar”

foto. LGD Podkowa

2.3. Partner – KGW Pstrokonie

Zrzut z ekranu strony FB KGW Pstrokonie

„KGW Pstrokonie działa od czerwca 2022 r. zatem dopiero wszystkiego się uczymy. Udało nam się uczestniczyć w dożynkach gminnych, Pikniku Lotniczym w Pstrokoniach, wystawialiśmy się również na Inscenizacji Wojny w Beleniu. Wzięliśmy udział w Festiwalu Mleka w Sieradzu oraz Przeglądzie Kulinarным organizowanym przez Lokalną Grupę

Działania "Podkowa". Każdy kolejny konkurs, wyjazd pozwala nabyć nowe doświadczenia. Naszym celem jest wspomagać lokalne imprezy oraz jednoczyć społeczność wiejską.”¹

Przedstawiciele KGW Ptazkowie

foto. LGD Podkowa

2.4. Partner – KGW „Woźniczanie”

KGW w Woźnikach działa od 50 lat, a od grudnia 2019 roku jest wpisane do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich. Bierze udział w wydarzeniach gminnych, powiatowych a nawet wojewódzkich. Corocznie robi wieniec dożynkowy, bierze udział w turnieju sołectw, promuje się na dożynkach. Brało udział w warsztatach wyplatania wianków Świętojańskich, zdobywając w 2018 roku pierwsze miejsce.

KGW „Woźniczanie” z Woźnik

¹ Katarzyna Wojciechowska – KGW Pstrokonie

W 2019 roku KGW otrzymało dofinansowanie z LGD Podkowa na zorganizowanie pikniku „Powitanie lata”, który odbył się w Pstrokoniach i był ich małym sukcesem. Jak twierdzą, obecnie powoli wracają do pracy na pełnych obrotach, po przerwie która była spowodowana pandemią, i mają nadzieję na jeszcze większą współpracę i integrację swojej wioski.

Przedstawiciele KGW „Woźniczanie”

foto. LGD Podkowa

3. Innowacyjność opracowania koncepcji Smart Village

Inteligentna wieś jest terminem pojemnym. Niekoniecznie oznacza wieś pełną nowoczesnych technologii ale może to być wieś, która wyróżnia się wieloma nowatorskimi pomysłami społecznymi, która wypracowała sposoby na poznawanie potrzeb mieszkańców i potrafi angażować ich do współdziałania w odpowiedzi na te potrzeby. To jednocześnie wieś, która dba o swoje zasoby.

Polskie tłumaczenie smart village nie brzmi najlepiej – „inteligentna” to określenie pasujące bardziej do człowieka. Nazwa może też być odebrana wartościująco, bo jak to brzmi, jeśli czyjaś wieś nie jest inteligentna? Bliżej oryginału byłaby zapewne „sprytna” lub „mądra” wieś. Tłumaczenia z czasem nabierają jednak nowego wydźwięku, do „zrównoważonego” rozwoju już się przyzwyczailiśmy. Określenie „inteligentne miasto” (smart city) też pojawia się – choć w odróżnieniu od „inteligentnej wsi” – bardziej w kontekście technologicznych rozwiązań

„Nie ma jednej, prostej definicji, która tłumaczyłaby, czym jest „smart wieś” czy „smart village”. Nie możemy przełożyć tej definicji na „inteligentną wieś” czy „sprytną wieś”. Każda wieś, społeczność jest inna, więc przykładanie jednej definicji „smart” jest niemożliwe. Istotą podejścia do rozwoju lokalnego, rozwoju obszarów wiejskich jest przecież także zauważenie, że każda wieś jest inna. Można założyć, że smart wieś, to po prostu wieś z pomysłami.

Pomysł, ulepszenie, „trick”, „sztuczka” Smart pomysły to takie, które są odpowiedzią na konkretne potrzeby czy problemy, które się pojawiają. Sama Fundacja Wspomagania Wsi, a wcześniej Fundacja Wspomagająca Zaoptowanie Wsi w Wodę wspierała społeczności lokalne w budowie wodociągów. Dostarczanie bieżącej wody na obszarach wiejskich było ideą „smart” na tamte czasy. **Wieś otwarta na otoczenie** Wieś smart to wieś otwarta na otoczenie i wieś zapraszająca do współpracy innych. To wieś korzystająca, czerpiąca ze

swojego otoczenia. Najczęściej pomysły smart przychodzą z zewnątrz. **Technologia to tylko narzędzie** W podejściu smart technologie, czyli Internet, maszyny, urządzenia to tylko narzędzia, które pomogą wdrożyć dane rozwiązanie. Pandemia „przysłużyła się” wielu projektom opartym o nowe. Mieliśmy zdalne nauczanie, teleporady medyczne, rozwinął się handel w sieci, także produktów rolniczych. **Dobre dla wszystkich** Pomysł smart to pomysł, ulepszenie, które służy całej społeczności. Najlepszym antyprzykładem są farmy przemysłowe, których w Polsce mamy już ponad 700, a wciąż budują się nowe, najczęściej wbrew społeczności lokalnej. Farmy te są bardzo „smart”, w tym sensie, że jeden pracownik przy pomocy techniki i maszyn może obsłużyć jednocześnie 2 tysiące świń. Ale to nie oznacza, że dana wieś z taką chlewnią jest „smart”, bo zyskuje na niej jeden człowiek – jej właściciel. **Niekoniecznie za duże pieniądze** Pomysły smart to zazwyczaj ulepszenia małe, proste i niewymagające dużych środków finansowych. Przykładem pomysłu smart jest ogród deszczowy w Piasecznej Górcie, w województwie świętokrzyskim. Przy intensywnych opadach deszczu zalewana była publiczna droga. Aby zaradzić lokalnym podtopieniom, lokalna społeczność pozyskała z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska 14 000 zł na założenie ogrodu deszczowego. Ogród deszczowy to obniżenie terenu, na którym zasadzono odpowiednio dobraną roślinność retencjonującą wodę. **Spoleczne smart projekty** Projekty smart służą scalaniu społeczności, przeciwdziałają samotności na wsi. Jednym z takich przykładów jest budowa stacjonarnego wiejskiego Hospicjum na Podlasiu. Inne, proste pomysły, to np. biblioteczki w dawnych budkach telefonicznych, specjalne ławki z szufladami na książki czy czasopisma, czyli tzw. bookcrossing. **Zmniejszenie dystansu** Zmniejszenie dystansu między mieszkańcami lub między mieszkańcami a usługami to kolejna rola pomysłów „smart”. Strona internetowa sołectwa, portal Fundacji Wspomagania Wsi Wszechnica to również projekty smart. **Z poszanowaniem środowiska naturalnego** Projekty smart są przyjazne środowisku, pozostawiają jak najmniejszy węglowy ślad. Przykładem jest Ostoja Natury, która produkuje ekologiczną żywność także dla mieszkańców Warszawy i Trójmiasta. Założyciel Ostoi powiedział w reportażu, że chciał założyć gospodarstwo, które będzie w zasięgu jednej baterii dostawczego, elektrycznego auta. **Wieś „odporna na kryzysy”** Wieś „smart” to taka, w której ludzie potrafią dogadać się ze sobą, potrafią skutecznie komunikować swoje potrzeby, wspólnie wypracowują rozwiązania dla nich najlepsze. Pandemia pokazała, co to znaczy być odpornym na kryzys: lokalne sklepy, harcerze proponowali seniorom dostawę żywności i dbali o najbardziej narażonych na chorobę. **Powrót do tradycji** Innowacje na wsi to często powrót do dobrych tradycji, czerpanie z nich w twórczy sposób. Sięganie do pomysłów mądrych, a zapomnianych. To sadzenie krzewów, wierzb na miedzach przeciwdziałających wywiewaniu gleby. To kwietne łąki, które kiedyś były na wsi powszechne przed każdym domem. Dziś łąki kwietne służą mają zapylaczom, których jest coraz mniej. To systemy nawadniania, dziś wspierane technologiami. **Konieczny jest lider** Pomysły smart zawsze inicjuje lokalny lider, który ściśle współpracuje z samorządem. Coraz częściej są to liderzy, którzy przeprowadzili się na wieś z miasta. Mamy liderów lokalnych, „samorodny skarb” każdej społeczności, są też liderzy wykształceni w projektach.”²

Koncepcja Smart Village to koncepcja, która ma inspirować do zmian i znajdowania konkretnych sposobów na zrównoważony rozwój wsi. Konkretnych – to nie znaczy wyznaczonych i nakazanych. Przeciwnie, jednym z najważniejszych założeń inteligentnych wsi jest podejmowanie przedsięwzięć w odpowiedzi na potrzeby członków społeczności i z ich inicjatywy. Przedsięwzięcia zgodne z ideą Smart Village powinny w sprytny sposób wykorzystywać innowacje społeczne i technologiczne, poprawiając jakość życia całej

² autor: Magdalena Gromek-Kowalczyk i Justyna Duriasz-Bułhak

społeczności. Powinny jednocześnie pozwalać na zmniejszenie kosztów (zarówno finansowych, jak i obciążenia ludzi i środowiska) poprzez mądre wykorzystanie zasobów i infrastruktury. Mogą dotyczyć wszelkich aspektów życia społeczności, m. in. transportu, wykorzystania odnawialnych źródeł energii, edukacji i podnoszenia świadomości mieszkańców, ochrony zdrowia i opieki nad osobami niesamodzielnymi, przedsiębiorczości, pracy i źródeł utrzymania, produkcji żywności, estetyki i wykorzystania przestrzeni, zarządzania. Ostatecznie jednak rozwój inteligentnych wsi powinien być całościowy i dotyczyć wszystkich sfer życia wspólnych dla mieszkańców.

Choć koncepcja Smart Village łączy stare prawdy, (że trzeba dbać o wspólne dobro, nie można niszczyć przyrody i warto być pomysłowym) jest nowa – w Europie ludzie dopiero dyskutują, jak ją sformułować i włączyć w plan finansowania rozwoju wsi. Jedną z unijnych instytucji, która się tym zajmuje, jest Europejska Sieć Rozwoju Obszarów Wiejskich (ENRD). Ważnym doświadczeniem, na którym opiera swoje analizy, jest program LEADER.

„ENRD jako czynniki sprzyjające wprowadzaniu idei „Smart Village” w życie wymienia:

- dostęp do wiedzy, w tym w lokalnych i ponadlokalnych centrach (ang. hub) oraz poprzez pośredników („brokerów informacji”),
- wspieranie procesu wprowadzania zmian i współpracy mieszkańców przez odpowiednio przygotowane osoby (facylitację),
- współpracę i partnerstwa na rzecz innowacji,
- włączanie w działania różnych sektorów, instytucji, organizacji i ludzi,
- elastyczność w finansowaniu i łączenie różnych źródeł finansowania.

Jako wyzwania wymienia depopulację i problemy ekonomiczne niektórych obszarów wiejskich, brak kompetencji i wiedzy oraz luki w systemach przekazywania informacji, a także, w różnym stopniu dotykające różne obszary wiejskie, ograniczenia w dostępie do szerokopasmowego internetu, innej infrastruktury i publicznej komunikacji³

Tłem rozwiązań zawartych w koncepcji Smart Village są sygnały zmian (innowacje) wskazujące możliwe i pożądane kierunki rozwoju, ważne z punktu widzenia potrzeb i problemów wiejskiej społeczności.

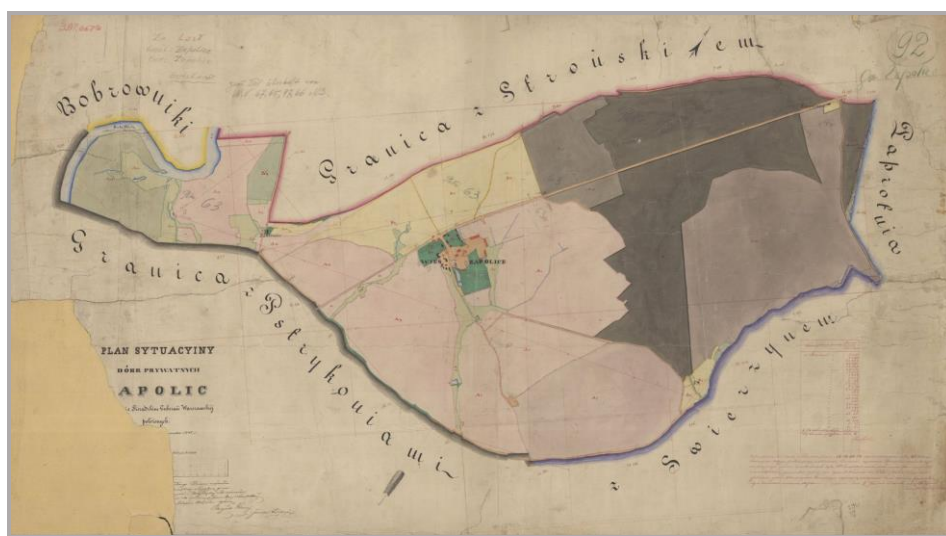
W stworzeniu ostatecznej wersji koncepcji Smart Village aktywny udział brali mieszkańcy lokalnych społeczności, tj. wsi objętych koncepcją. Byli źródłem istotnych informacji na temat jakości życia mieszkańców, dostarczyli wiedzy o problemach i potrzebach, wskazali cele i zadania, określili swoją rolę w ich realizacji oraz weryfikowali opracowaną koncepcję.

³ <https://fundacjawspomaganiawsi.pl/smart-village-pomysly-na-inteligentna-wies/> autor: Klara Malecka

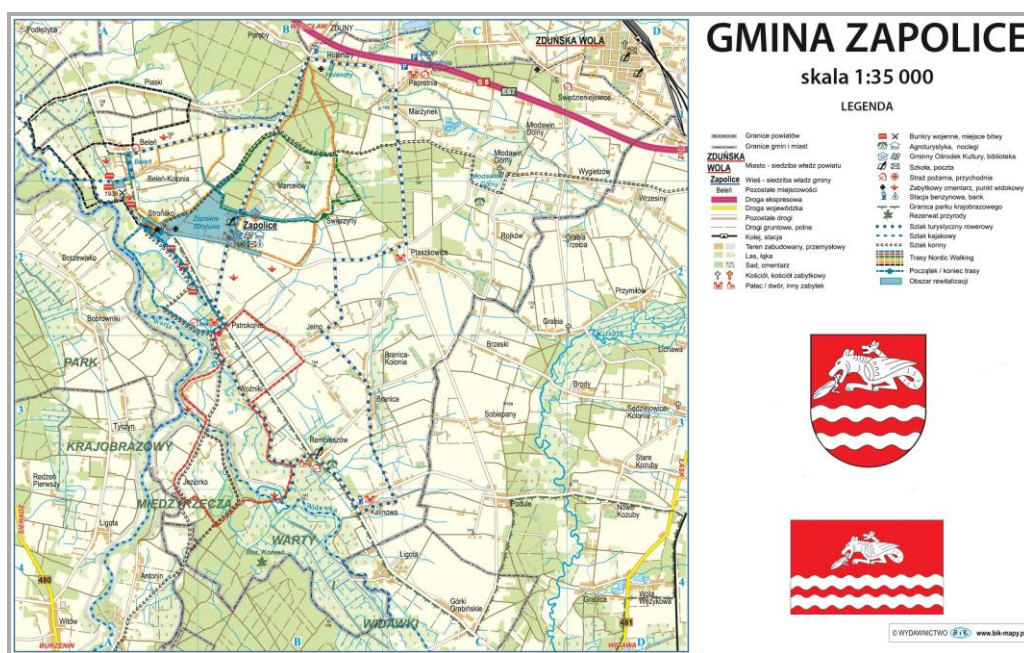
Rozdział I. Charakterystyka obszaru objętego koncepcją Smart Village

1. Gmina Zapolice – rys historyczny i opis miejscowości objętych koncepcją Smart Village⁴

Gmina Zapolice jest jedną z 4 gmin wchodzących w skład powiatu zduńskowolskiego oraz jedną z najmniejszych gmin o charakterze wiejskim w województwie łódzkim. Jako najmniejsza gmina w powiecie zduńskowolskim zajmuje powierzchnię blisko 81 km². Od północy graniczy z miastem Zduńska Wola, gminą Zduńska Wola oraz gminą Sieradz, jej południowe i wschodnie granice sąsiadują z gminami Widawa, Burzenin i Sędziejowice.

Źródło: www.zapolice.pl Plan sytuacyjny dóbr prywatnych Zapolice, X 1845 r. Autor: Klemens Raczyński, geometra rządowy przysięgły

Źródło: www.zapolice.pl

⁴ www.zapolice.pl

Niemal cały obszar gminy położony jest na obszarze Wysoczyzny Łaskiej, Kotliny Szczercowskiej (południowo-zachodnia część terenu pomiędzy Wartą i Widawką) oraz Kotliny Sieradzkiej (niewielki zachodni obszar gminy). Rzeźba terenu została ukształtowana przez procesy morfologiczne związane głównie ze zlodowaceniem Warty oraz procesy erozji i akumulacji rzecznej i eolicznej w czasie zlodowaceń północnopolskich i w holocenie. Gmina z racji swojego położenia geograficznego posiada w przeważającej części korzystną dla rolnictwa równinną rzeźbę terenu. Korzystne są także warunki klimatyczne.

Przez gminę przepływają dwie największe rzeki województwa łódzkiego, którymi są **Warta** i wpływająca do niej w miejscowości Pstrokonie – **Widawka**, których dolina jest miejscem godnym polecenia dla miłośników wędkarstwa, jak i sportów wodnych. W miejscowości Ptaszkowice swój początek bierze maleńka rzeczka Widełka.

Gmina Zapolice w 15% składa się z lasów, które są jej głównym atutem. Naturalne, nieskażone środowisko, czyste powietrze, spokój, swoisty mikroklimat leśny, obfitość grzybów i owoców leśnych w lasach oraz brak uciążliwych zakładów produkcyjnych – gwarantują wspaniałe możliwości wypoczynkowe i rekreacyjne na terenie gminy. Okoliczni mieszkańcy mają dogodnie warunki do wędkowania i wypoczynku, m.in. na stawach rybnych w Marżyńku, na rzece Warcie i Widawce, jak i na starorzeczu w Strońsku.

Godną polecenia atrakcją turystyczną na terenie gminy jest **Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki**. Obraz Parku wyróżnia się w swoim otoczeniu urozmaiconą rzeźbą terenu, zwłaszcza malowniczymi przełomami Warty, gdzie wysokości względne stoków dochodzą do 45 metrów, a na powierzchni ukazują się stare utwory wapienne. Z wysokich brzegów zaobserwować można rozległe panoramy doliny. Atrakcyjne przyrodniczo i krajobrazowo są meandrujące odcinki rzek, liczne starorzecza, dolinki poboczne, obszary wydumowe i torfowiska. Obszar parku jest interesujący pod względem botanicznym ze względu na stosunkowo małe zmiany spowodowane działalnością człowieka. Szczególnie bogata jest flora łąkowa, bagienna i wodna. Na stromych nasłonecznionych zboczach o podłożu bogatym w węglan wapnia spotyka się murawy kserotermiczne, stanowiące dużą osobliwość w centrum Polski. Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki charakteryzuje się cennymi walorami przyrodniczymi, pięknym krajobrazem, ciekawą geologią oraz dużymi wartościami kulturowymi, co powoduje iż ma on duże znaczenie naukowo-dydaktyczne i krajoznawcze. W ramach Parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki na południowych obszarach gminy Zapolice, w okolicach miejscowości Jezioro, znajduje się część rezerwatu Korzeń, obejmujący kompleks bagien śródleśnych o dużej wartości przyrodniczej.

Centralnym punktem gminy jest największa demograficznie miejscowość Zapolice. Położona jest ona na skrzyżowaniu dróg powiatowych Ptaszkowice – Sieradz, oraz Widawa – Zduńska Wola.

Gmina podzielona jest na 23 sołectwa: Beleń, Branica, Holendry, Jelno, Jezioro Kalinowa, Marcelów, Marżynek, Młodawin Dolny, Młodawin Górny, Paprotnia, Pstrokonie, Ptaszkowice, Rembieszów, Rembieszów-Kolonia, Rojków, Swędzieniejewice, Świerzyny, Woźniki, Wygieźłów, Zapolice.

Historia gminy sięga okresów bardzo odległych – określonych mianem prehistorycznych. Badania archeologiczne wskazały iż na obszarze miejscowości Strońsko znajdowało się grodzisko, od którego przyjęło nazwę jedno z pobliskich wzgórz. Na terenie wsi Pstrokonie i Rojków odkryto stare cmentarzyska kultury łużyckiej.

Najstarsza pisana wzmianka dotycząca gminy Zapolice pochodzi z 1311 r., kiedy to Władysław Łokietek nadał wieś Pstrokonie Waclawowi Liszowicowi. Z XIV w. pochodzą także informacje związane z miejscowościami Strońsko, Zapolice.

Najcenniejszym zabytkiem gminy jest XIII-wieczny kościół w stylu romańskim pod wezwaniem św. Urszuli i Jedenastu Tysięcy Dziewic w Strońsku, położony na wysokim brzegu Warty.

Kościół św. Urszuli i Jedenastu Tysięcy Dziewic w Strońsku

Do cenniejszych zabytków zależą także XIX-wieczne dwory w Kalinowej, Paprotni i Pstrokoniach oraz kaplice w Rembieszowie i na cmentarzu w Strońsku, gdzie pochowana jest matka założyciela miasta Zduńska Wola i prawdopodobnie on sam. Najnowsza historia gminy związana jest z trudnym okresem II wojny światowej. Na krawędzi doliny Warty w 1939 r. wybudowano 7 schronów bojowych, stanowiących linię broniącą przeprawy przez rzekę. Tu w dniach 4-6 września 1939 r. trwały zacięte wale o utrzymanie przeprawy. Umocnień bronił 30 pułk Strzelców Kaniowskich z Warszawy, 31 pułk Strzelców Kaniowskich z Sieradza, 4 pułk piechoty Legionów z Kielc-Bukówki, I pułk kawalerii KOP, baon Obrony Narodowej z Wielunia oraz cofające się polskie oddziały z okolic Praszki, Wielunia i Złoczewa. W krwawej bitwie poległo ponad 261 żołnierzy polskich, których miejscowa ludność pochowała w oddzielnej kwaterze na cmentarzu w Strońsku, a wśród nich mjr. Jana Kazimierza Motza, dowódcę kawalerii dywizyjnej 28 DP, i zmarłego w 1966 r. w Londynie dowódcę 4 pułku piechoty Legionów ppłk. Bronisława Laliczyńskiego, którego życzeniem było spocząć ze swoimi żołnierzami.

Turystów lubiących aktywnie spędzać czas na łonie natury zapraszamy do odwiedzenia gminy Zapolice. Przez najciekawsze miejsca gminy Zapolice prowadzą następujące szlaki turystyczne: Pieszy szlak turystyczny "Wokół Zduńskiej Woli" Przebieg szlaku: Zduńska

Wola - Paprotnia - Zapolice - **Strońsko** - Beleń – Poręby, Pieszy „Szlak walk nad Wartą 1939 r.” Przebieg szlaku: Warta - Glinno - Pierzchnia Góra - Mnichów - Podłężyce – **Strońsko** – **Pstrokonie** - Strumiany - Burzenin. Szlak biegnie doliną Warty przez miejscowości związane między innymi z 10 Dywizją Piechoty Strzelców Kaniowskich, wchodzącą w skład Armii „Łódź” i jej walkami o utrzymanie pozycji obronnych na linii Warty, na odcinku od Glinna do Pstrokoń, we wrześniu 1939 r. Na szlaku można obejrzeć m.in. schrony bojowe, bunkry, oraz resztki umocnień przeciwczołgowych, cmentarze wojenne, a także ciekawe zabytki architektury oraz krajobrazy charakterystyczne dla dolin rzecznych Warty i Widawki. Szlak rowery wokół gminy Zapolice Przebieg szlaku: Holendry – Paprotnia – Marzynek – Ptaszkowice – Jelno – Branica – Kalinowa – Rembieszów – **Woźniki** – **Pstrokonie** – **Strońsko** – Beleń. Szlak rowerowy pozwala połączyć przyjemną jazdę rowerem z możliwością zapoznania się z zabytkami całej gminy Zapolice, jak i z poznaniem jej pięknego przyrodniczego charakteru. Wojewódzki szlak konny im. majora Henryka Dobrzańskiego „Hubala” Powstający na terenie województwa łódzkiego szlak jest najdłuższą w Europie trasą, przeznaczoną do uprawiania turystyki konnej. Jego długość wynosi 1817 km. Na terenie gminy Zapolice trasa szlaku konnego przebiega przez miejscowości Wygiełzów, Młodawin Górny, Marzynek, Paprotnia, Świerzyny, Beleń, **Zapolice**, **Strońsko**, **Pstrokonie**, **Woźniki**, Rembieszów i Jeziorko. Turystyka w siodle to aktywna forma wypoczynku i rekreacji na łonie natury zapewniająca niezapomnianych wrażeń. Jej unikalny charakter polega na możliwości zwiedzania atrakcji turystycznych podróżując na końskim grzbiecie. Pozwala także na spędzanie czasu z przyjaciółmi i rodziną podczas wspólnych rajdów i wycieczek.

Tablica informacyjna

Od 2011 r. organizowane są spływy kajakowe rzeką Wartą, mające swój początek w gminie Zapolice. Impreza cieszy się ogromnym zainteresowaniem zarówno wśród rdzennych mieszkańców gminy, jak i przybyłych amatorów wodnych sportów. Bezpośrednie obcowanie z naturą, wspólne rodzinne uprawianie sportów powoduje iż spływ kajakowy pozostawi po sobie niepowtarzalne wrażenia i niezapomniane wspomnienia.

Spływ kajakowy

Foto. GOKiS

1.1. Zapolice

Zapolice – najstarsza wzmianka o Zapolicach pochodzi z 1386 r. Wówczas to wspomniany został niejaki Jaśko z Zapolice („Jasco de Zapolicz”), prawdopodobnie mieszkaniec tej wioski. Przed I wojną światową Zapolice były znanym ośrodkiem tkackim – mieszkało tu 50 tkaczy – chałupników. W Zapolicach zachował się fragment dawnego parku podworskiego, a w nim kilka pomnikowych drzew. Do parku prowadzi zabytkowa brama.

1 czerwca 1943 roku Niemcy utworzyli wielki poligon wojskowy ciągnący się od Sieradza na południe w kierunku Złoczewa i Szyndzielowa, a na zachodzie dochodzący do Widawy. Poligon obejmował również południowo-zachodnie tereny gminy Zapolice w tym sołectwa: Jelno, Jeziorko, Marcelów, **Strońsko**, Świerzyny, **Zapolice**.

Dwór w Zapolicach (zniszczony w 1939 r.)

Oficyna dworska w Zapolicach (dziś parter Urzędu Gminy Zapolice)

Zabytkowy Park w Zapolicach

Zabytkowa brama wjazdowa do Parku w Zapolicach

GOKiS w Zapolicach (dawniej i dziś)

Klub Senior+ w Zapolicach (dawniej i dziś)

1.2. Strońsko

Strońsko – Strońsko to jedna z najbardziej malowniczo położonych wsi regionu sieradzkiego. Turystów przyciągają wspaniałe widoki na dolinę Warty, widoczna z oddali wieża kościoła w Chojnem, bory sosnowe po drugiej stronie rzeki. Przy dobrej przejrzystości powietrza wprawne oko dojrzy nawet oddaloną o kilkadziesiąt kilometrów górę Kamieńsk.

Pagórkowaty teren sprawia wrażenie jakbyśmy byli na Podhalu. Nie lada gratką dla miłośników krajoznawstwa jest kościół romański, który wedle legendy postawiony został na miejscu pogańskiej świątyni. Gdyby historia potoczyła się nieco inaczej, Strońsko miałyby jeszcze jedną atrakcję.

Wieś znana z najcenniejszego zabytku gminy – kościoła parafialnego p.w. św. Urszuli i Jedenastu Tysięcy Dziewic. Jest to jeden z pierwszych ceglanych kościołów na ziemiach polskich. Prowadzone prace konserwatorskie w świątyni odsłaniają przed współczesnymi coraz to nowe cenne znaleziska, w tym pozostałości – jak się przypuszcza – po byłej świątyni pogańskiej. Najstarszą część kościoła stanowi fragment nawy głównej i półkolista absyda z ceramicznym fryzem. Do nawy z bocznej kruchty prowadzą odrzwia z niezwykle kamienным tympanonem, którego pochodzenie nie zostało jednoznacznie określone. W kościele znajduje się ołtarz Przemienienia Pańskiego słynący łaskami. Spod kościoła wypływa małe źródelko. We wnętrzu kościoła można oglądać odrestaurowane barokowe ołtarze oraz pozostałości malowideł.

Kościół św. Urszuli i Jedenastu Tysięcy Dziewic w Strońsku

Wnętrze Kościoła św. Urszuli i Jedenastu Tysięcy Dziewic w Strońsku

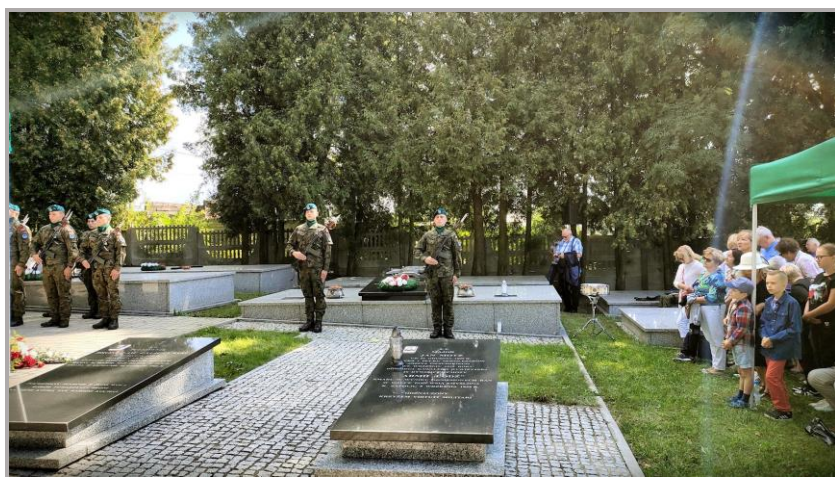
Na miejscowym cmentarzu znajdują się: kaplica cmentarna z 1821 r., okazały pomnik poświęcony żołnierzom Armii „Łódź” poległym w wojnie obronnej w rejonie Belenia i Strońska, mogiła powstańca styczniowego Wojciecha Szczepańskiego oraz wzorowo utrzymane groby około 261 żołnierzy poległych w kampanii wrześniowej. Na cmentarzu w Strońsku znajduje się również grób księdza Antoniego Ślepowrońskiego (1807-1872), proboszcza parafii Strońsko- uczestnika powstania styczniowego, który po jego upadku ukrywał powstańców i udzielał im pomocy.

Kaplica na cmentarzu w Strońsku

Płk Bronisław Laliczyński
Dowódca 4 Pułku Piechoty Legionów
walczącego pod Strońskiem i Zapolicami 5 września
1939 roku. Pochowany na cmentarzu w Strońsku.

Uroczystości przy kwaterach żołnierskich na cmentarzu w Strońsku

W 2010 r. dzięki pracy miejscowej ludności, przy drodze powiatowe Zapolice - Sieradz w miejscowości Strońsko powstał piękny przystanek autobusowy w stylu góralskim.

W każdy pierwszy weekend wrześniowy w miejscowości **Strońsko** i Beleń, odbywa się inscenizacja historyczna prezentująca walkę 30 Pułku Strzelców Kaniowskich na umocnionej pozycji (schrony bojowe pod ckm) z Niemcami, nawiązująca do wydarzeń z 1939 roku. Celem inscenizacji oraz innych uroczystości i imprez towarzyszących jest oddanie hołdu żołnierzom Wojska Polskiego walczącym za wolność naszej Ojczyzny, jak również przybliżenie szerokiemu gronu społeczeństwa wydarzeń i realiów sprzed ponad pół wieku.

Scenerią wydarzeń z września 1939 r. są dwa oryginalne, przedwojenne polskie schrony bojowe oraz odtworzone umocnienia polowe wokół nich. Przedstawiona jest zawsze hipotetyczna scena z walk w rejonie – obrona polskiej pozycji umocnionej. W niedzielę na pobliskim cmentarzu w Strońsku, gdzie znajdują się kwatery wiecznego spoczynku bohaterskich obrońców, odprawiana jest uroczysta msza święta.

W ciągu obu dni obchodów każdy odwiedzający ma unikalną okazję przeniesienia się w czasie i zapoznania się z umundurowaniem, wyposażeniem i uzbrojeniem żołnierzy Wojska Polskiego broniących Ojczyzny w 1939 roku.

Schron bojowy w Strońsku

Inscenizacja walk wrześniowych Strońsko/Beleń

Inscenizacja walk wrześniowych Strońsko/Beleń

Stoisko Stowarzyszenia „Strońska Czar”

Uroczystości z okazji 3 Maja przed pomnikiem w Strońsku.

W grodzie Mściwoja. Strońsko na osi czasu to impreza, która odwołuje się do średniowiecznych początków wsi Strońsko i do postaci comesa Mściwoja z rodu Pobogów – fundatora miejscowej świątyni i właściciela Strońska oraz okolicznych wsi.

„W Grodzie Mściwoja” Strońsko

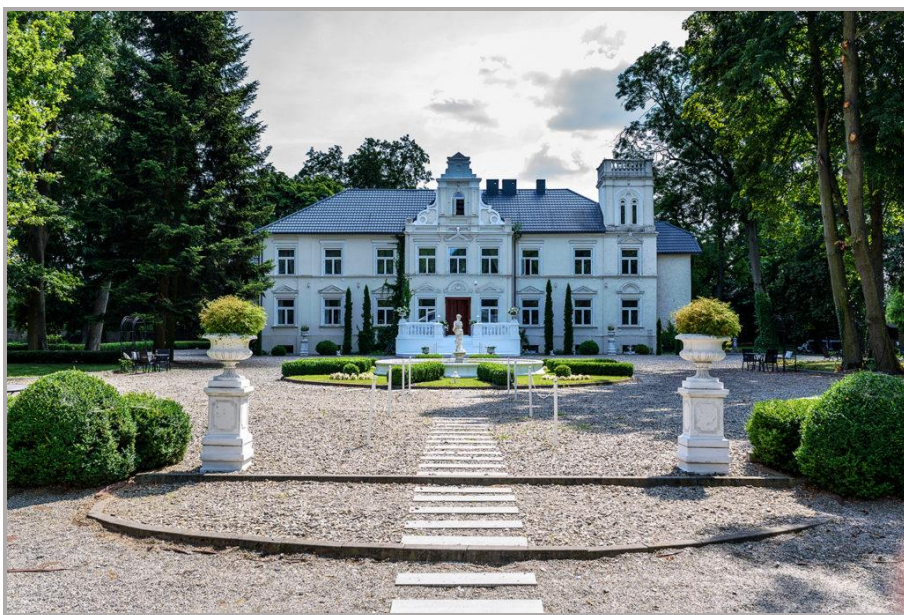
„W Grodzie Mściwoja” - inscenizacja zdobycia Grodu

1.3. Pstrokonie

Pstrokonie - we wsi wykryto stanowiska archeologiczne z epoki mezolitu (środkowa epoka kamienia), kultury komornickiej i chojnicko-pieńkowskiej w postaci drobnych wyrobów krzemienych używanych przez wyspecjalizowanych myśliwych, jak również duże cmentarzysko popielnicowe pokryte brukiem z okresu kultury łużyckiej. Na terenie wsi znajduje się dawny zespół dworsko-parkowy, w obrębie którego warto zwrócić uwagę na eklektyczny dwór oraz na pomnikowe okazy dębów w otaczającym go parku. We wsi stoi również murowana kapliczka z początku XIX w. z drewnianą figurą przedstawiającą św. Wawrzyńca.

Przed II wojną światową istniało na terenie dzisiejszej gminy Zapolice kilkanaście dworców i folwarków w większości otoczonych dużymi parkami. Z ziemią zapolicką związane

są dzieje tak znanych rodów ziemiańskich jak: Pstrokońscy, Walewscy, Rembiescy, Kobierzycy, Myszkowscy, Bemowie czy Jaworscy. Dwór polski przez cały okres dziejów Rzeczypospolitej aż do roku 1945 był ostoją kultury narodowej, tradycji i prawdziwą szkołą patriotyzmu. Na terenach wiejskich dwory spełniały wielką rolę w krzewieniu nauki i postępu rolniczego. Były też skarbnicą dzieł sztuki z dużymi kolekcjami mebli, obrazów i książek. Prawie wszystko to bezpowrotnie zostało zniszczone w latach II wojny światowej a następnie w okresie powojennych zmian ustrojowych po 1945 roku. Stąd do dziś w gminie możemy oglądać jedynie dwory w Kalinowej, **Pstrokoniach**, Paprotni i Ptaszkowicach. Dwory w Paprotni, **Pstrokoniach** i Kalinowej należą dziś do osób prywatnych zaś w Ptaszkowicach jest własnością gminy.

Dwór w Pstrokoniach (stan obecny)

Dwór w Pstrokoniach na przełomie XIX i XX wieku

Dwór w Pstrokoniach na przełomie XIX i XX wieku

Piknik lotniczy w Pstrokoniach

1.4. Woźniki

Woźniki – niewielka miejscowość położona w odległości 4 km od Zapolic, nad brzegiem Warty. W południowo zachodniej części niewielki obszar należy do parku Krajobrazowego Międzyrzecza Warty i Widawki, obejmujący koryto Widawki oraz część jej starorzecza. Na tym obszarze znajdują się kompleksy starorzeczy i oczek wodnych z roślinnością bagienną, wodną i szuwarową. I licznymi gatunkami roślin chronionych.

„Woźniki należą do najstarszych miejscowości w Gminie Zapolice, ale dokładna data powstania wsi nie jest znana. Na początku XVI w. były tu same łany kmiece, które dawały dziesięcinę kanonii gnieźnieńskiej, zaś plebania w Strońsku dostawała tylko kolendę. W spisie z 1827 r. wymieniono tę wieś jako Wosin w parafii Strońsko, która liczyła wówczas 113 mieszkańców i 16 domów. W 1890 r. wieś, nazywana Wośnikami, liczyła 28 domów, 156 mieszkańców i 319 morgów. W 1921 r. wieś Woźniki liczyła 48 budynków, zamieszkujących przez 277 osoby.”⁵

⁵ „Leksykon sołectw w gminie Zapolice” wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2011 r.

Zespół muzyczny „Woźnickie”

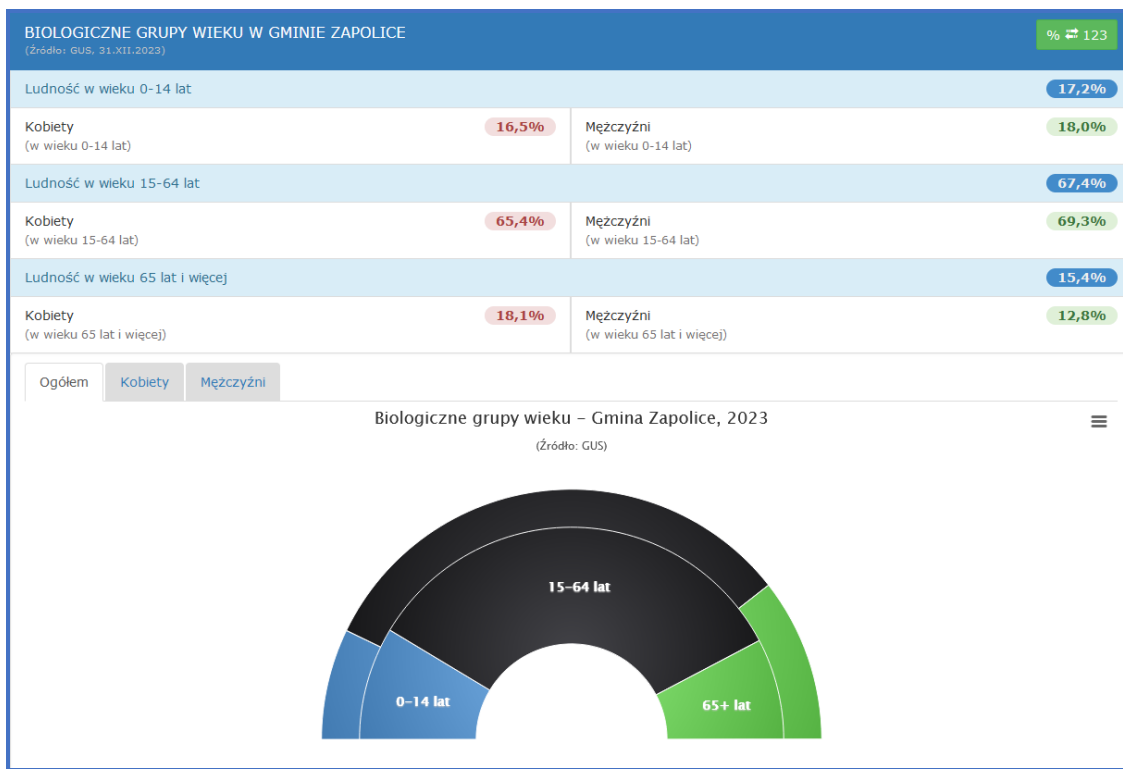

Kapliczka św. Wawrzyńca w Woźnikach

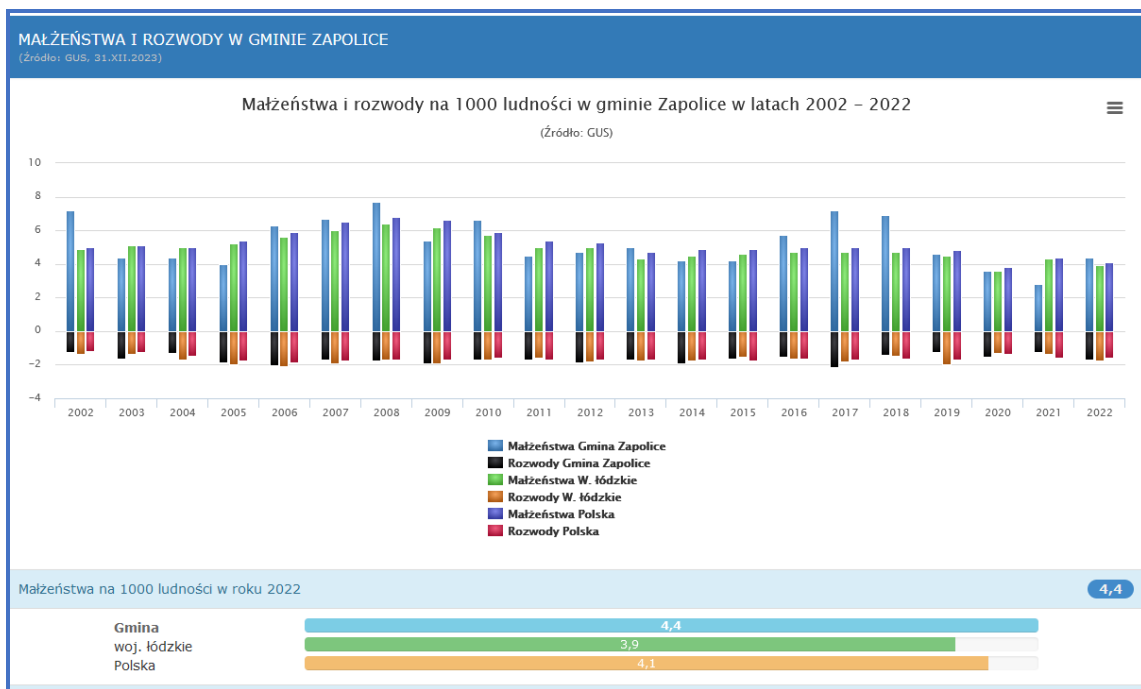
2. Sytuacja społeczno – demograficzna Gminy Zapolice⁶

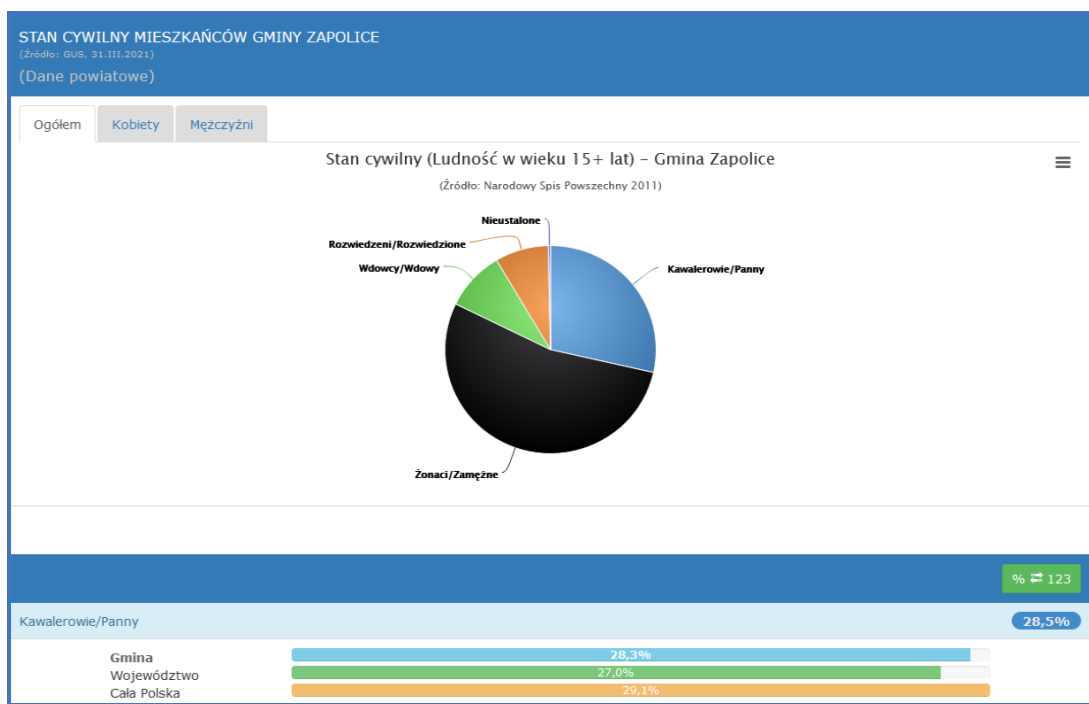
Gmina Zapolice ma 5 501 mieszkańców, z czego 49,4% stanowią kobiety, a 50,6% mężczyźni. W latach 2002-2023 liczba mieszkańców wzrosła o 16,7%. Średni wiek mieszkańców wynosi 40,0 lat i jest mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa łódzkiego oraz nieznacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

⁶ https://www.polskawliczbach.pl/gmina_Zapolice#dane-demograficzne

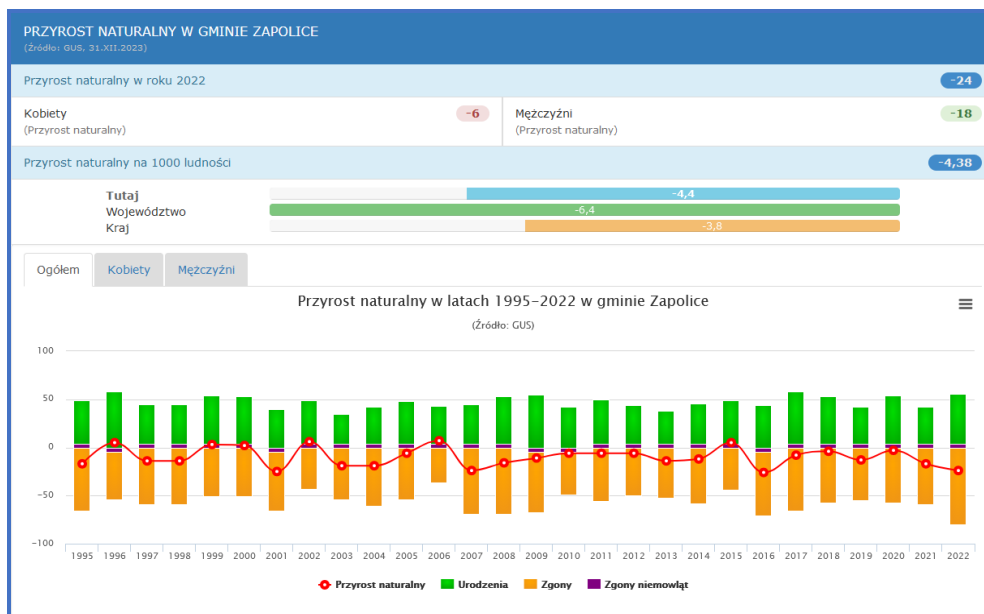

Mieszkańcy gminy Zapolice zawarli w 2022 roku 24 małżeństw, co odpowiada 4,4 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie więcej od wartości dla województwa łódzkiego oraz więcej od wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 1,7 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. 28,5% mieszkańców gminy Zapolice jest stanu wolnego, 53,6% żyje w małżeństwie, 8,2% mieszkańców jest po rozwodzie, a 9,2% to wdowy/wdowcy.

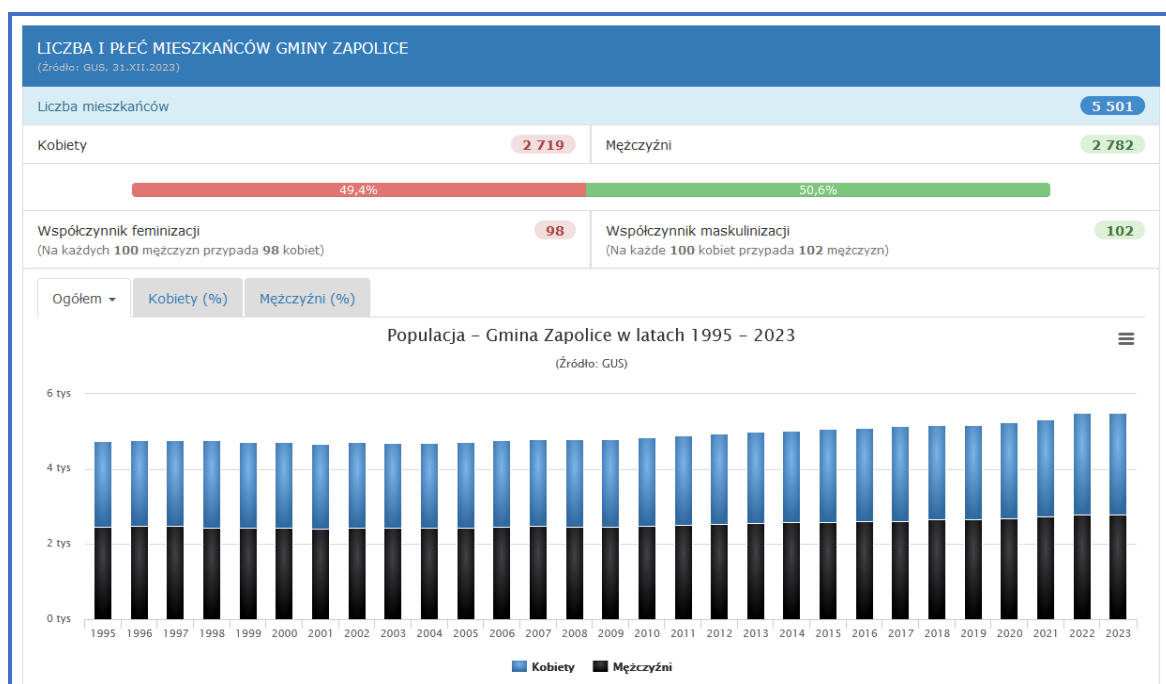
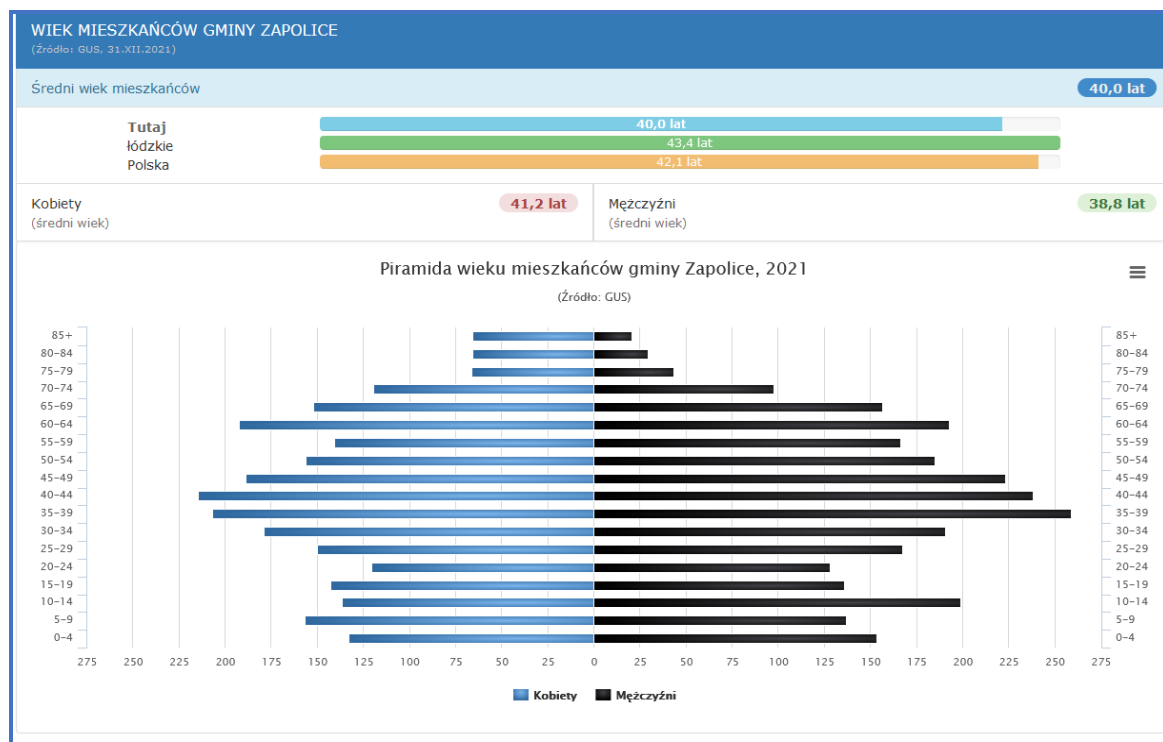

Gmina Zapolice ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -24. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -4,38 na 1000 mieszkańców gminy Zapolice. W 2022 roku urodziło się 56 dzieci, w tym 53,6% dziewczynek i 46,4% chłopców. Średnia waga noworodków to 3 312 gramów. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,55 i jest porównywalny do średniej dla województwa oraz znacznie mniejszy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju. W 2022 roku 34,8% zgonów w gminie Zapolice spowodowanych było chorobami układu krążenia, przyczyną 21,8% zgonów w gminie Zapolice były nowotwory, a 7,4% zgonów spowodowanych było chorobami układu oddechowego. Na 1000 ludności gminy Zapolice przypada 14.6 zgonów. Jest to nieznacznie więcej od wartości średniej dla województwa łódzkiego oraz znacznie więcej od wartości średniej dla kraju.

W 2022 roku zarejestrowano 107 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 49 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla gminy Zapolice 58. W tym samym roku 1 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 1 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 0. 60,6% mieszkańców gminy Zapolice jest w wieku produkcyjnym, 20,3% w wieku przedprodukcyjnym, a 19,1% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym.

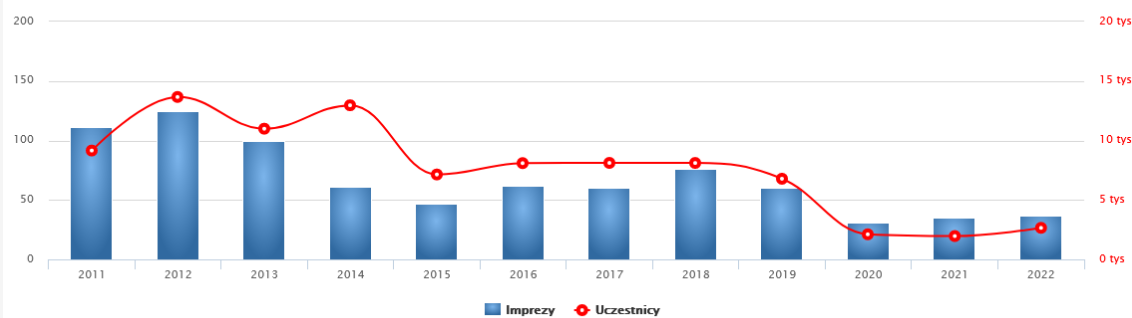
DOMY I OŚRODKI KULTURY W GMINIE ZAPOLICE

(Źródło: GUS, 31.XII.2022)

Domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice w 2022 roku w gminie Zapolice: **2** (publiczne: **2**, prywatne: **0**), w tym obiekty przystosowane dla osób niepełnosprawnych poruszających się na wózkach inwalidzkich: **0**. W gminie Zapolice **1** instytucja posiada sale widowiskowe, w których znajduje się **100** standardowych miejsc dla widzów.

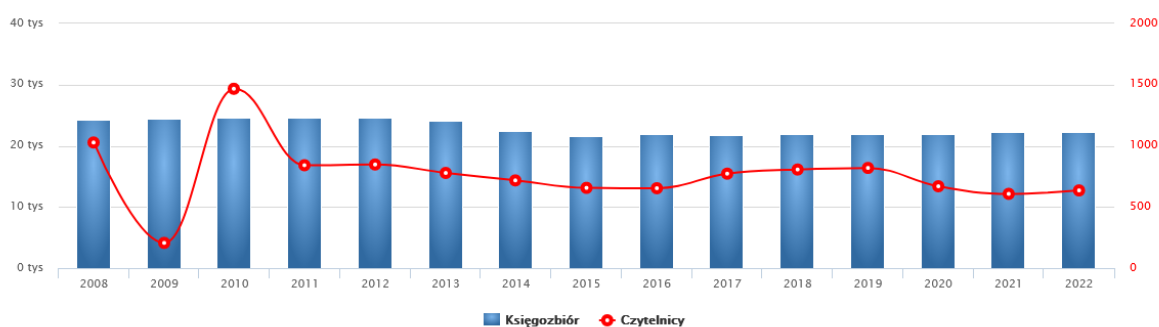
Imprezy organizowane przez domy kultury oraz ich uczestnicy w latach 2011 – 2022

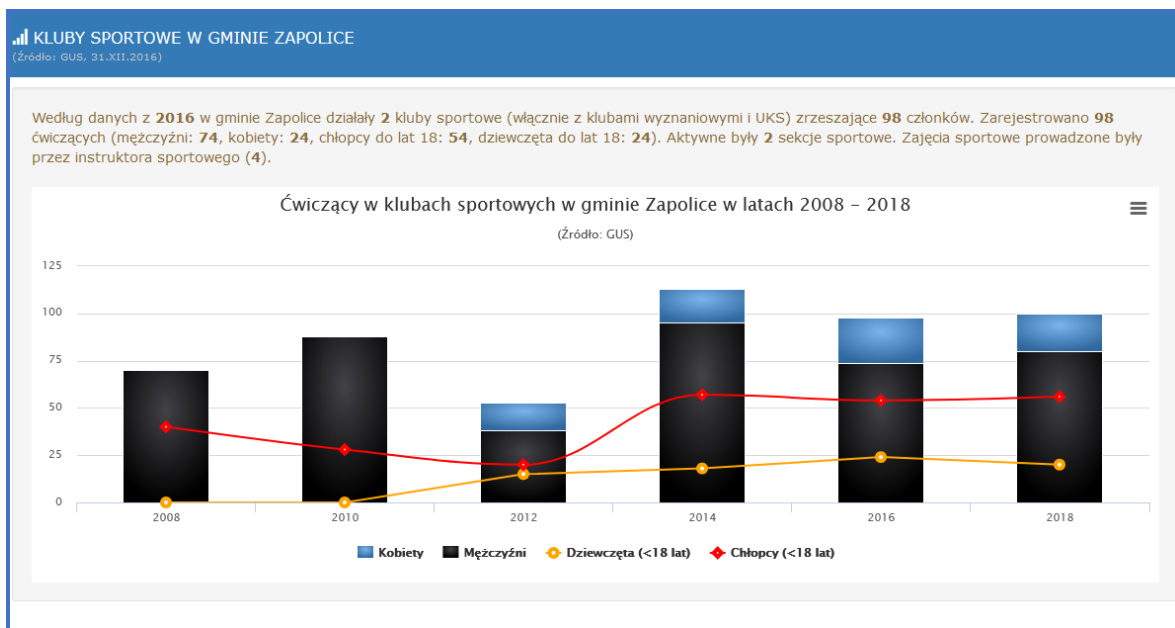
(Źródło: GUS)

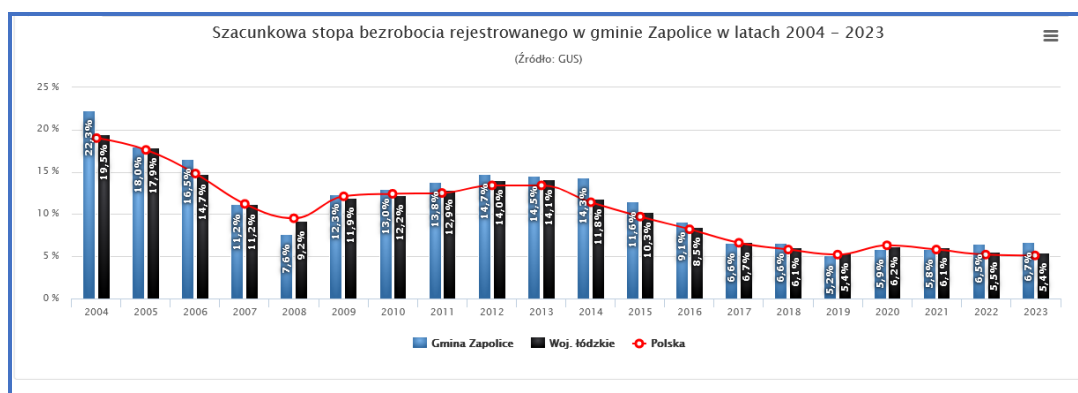
Biblioteki publiczne – księgozbiór i czytelnicy w latach 2008 – 2022

(Źródło: GUS)

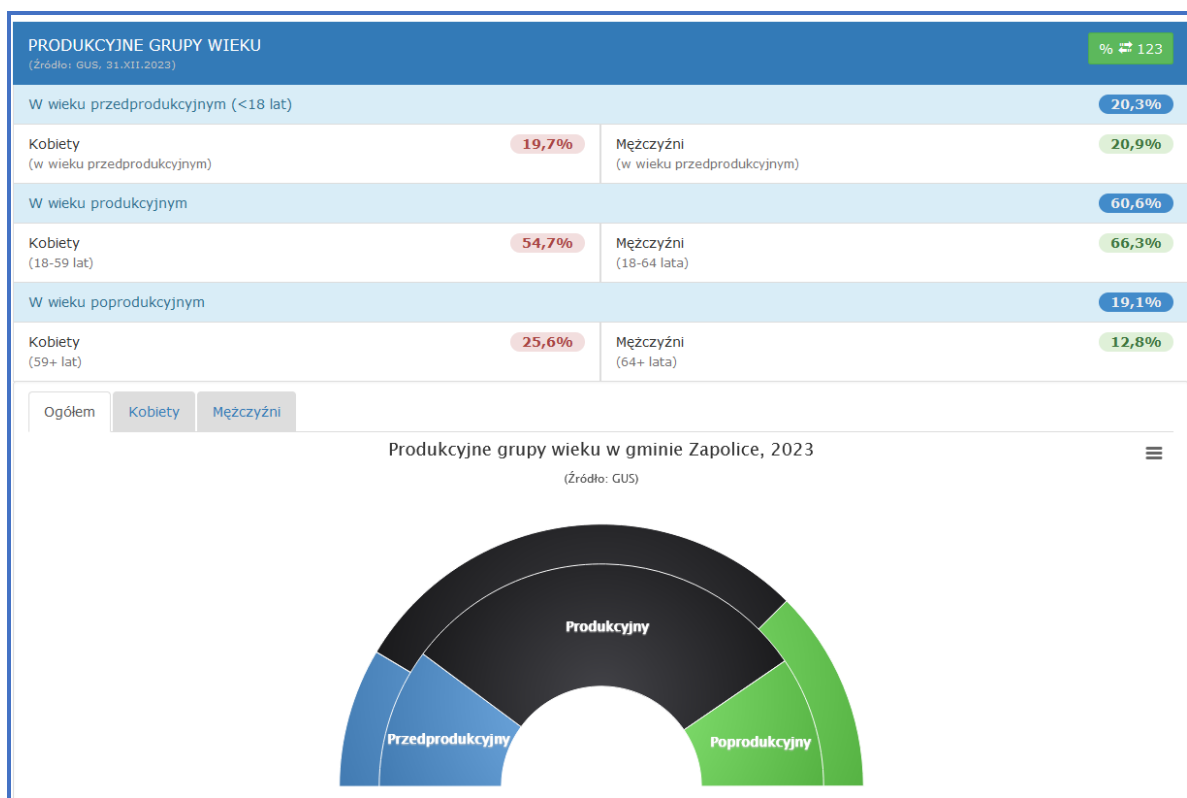

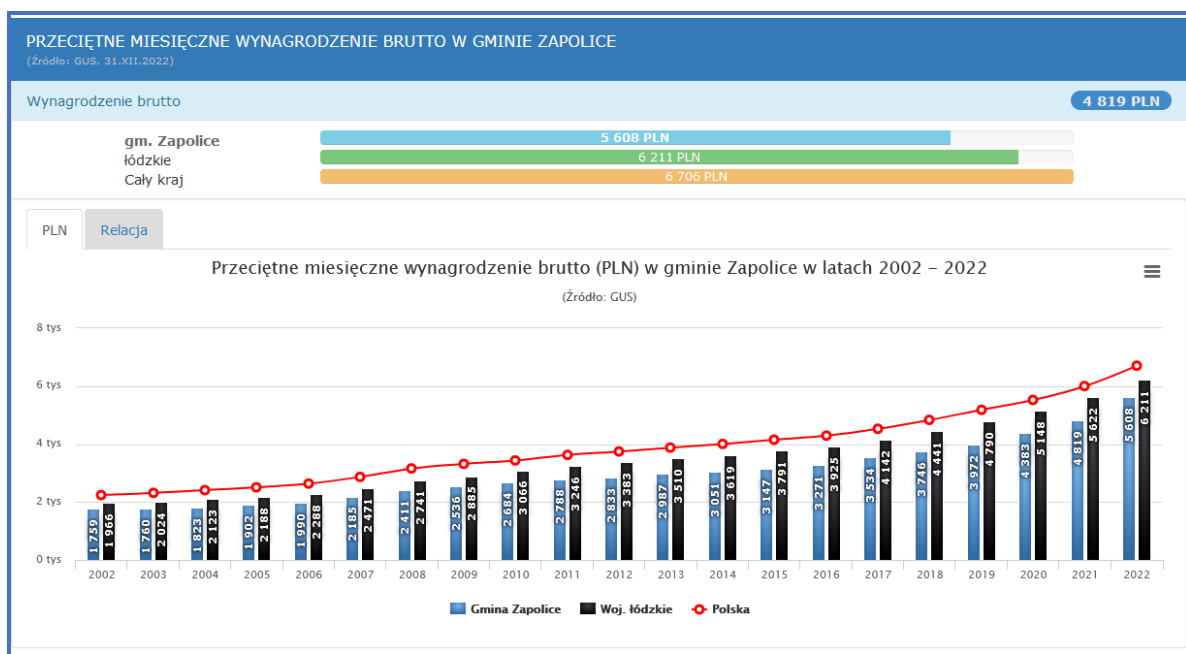
W 2022 roku w gminie Zapolice oddano do użytku 48 mieszkań. Na każdych 1000 mieszkańców oddano więc do użytku 8,74 nowych lokali. Jest to wartość znacznie większa od wartości dla województwa łódzkiego oraz znacznie większa od średniej dla całej Polski. Całkowite zasoby mieszkaniowe w gminie Zapolice to 1 865 nieruchomości. Na każdych 1000 mieszkańców przypada zatem 340 mieszkań. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa łódzkiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. 100,0% mieszkań zostało przeznaczonych na cele indywidualne. Przeciętna liczba pokoi w nowo oddanych mieszkaniach w gminie Zapolice to 5,25 i jest znacznie większa od przeciętnej liczby izb dla województwa łódzkiego oraz znacznie większa od przeciętnej liczby pokoi w całej Polsce. Przeciętna powierzchnia użytkowa nieruchomości oddanej do użytkowania w 2022 roku w gminie Zapolice to 128,10 m² i jest znacznie większa od przeciętnej powierzchni użytkowej dla województwa łódzkiego oraz znacznie większa od przeciętnej powierzchni nieruchomości w całej Polsce. Biorąc pod uwagę instalacje techniczno-sanitarne 95,44% mieszkań przyłączonych jest do wodociągu, 87,61% nieruchomości wyposażonych jest w ustęp spłukiwany, 82,25% mieszkań posiada łazienkę, 80,48% korzysta z centralnego ogrzewania, a 0,48% z gazu sieciowego.

2021 - W gminie Zapolice na 1000 mieszkańców pracuje 59 osób. 54,3% wszystkich pracujących ogółem stanowią kobiety, a 45,7% mężczyźni. Bezrobocie rejestrowane w gminie Zapolice wynosiło w 2023 roku 6,7% (6,7% wśród kobiet i 6,7% wśród mężczyzn).

W 2022 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gminie Zapolice wynosiło 5 607,97 PLN, co odpowiada 83.60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w Polsce. Wśród aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Zapolice 678 osób wyjeżdża do pracy do innych gmin, a 91 pracujących przyjeżdża do pracy spoza gminy - tak więc saldo przyjazdów i wyjazdów do pracy wynosi -587. 10,3% aktywnych zawodowo mieszkańców gminy Zapolice pracuje w sektorze rolniczym (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), 47,3% w przemyśle i budownictwie, a 16,2% w sektorze usługowym (handel, naprawa pojazdów, transport, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja) oraz 2,4% pracuje w sektorze finansowym (działalność finansowa i ubezpieczeniowa, obsługa rynku nieruchomości).

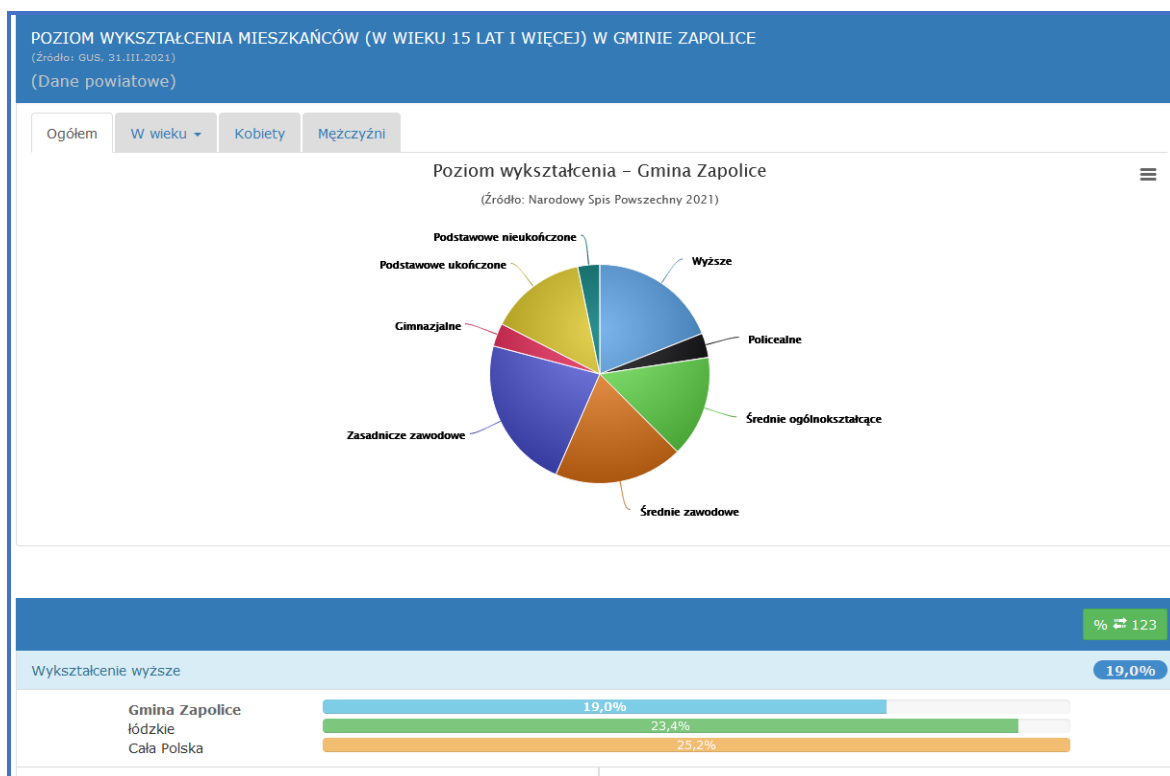
W gminie Zapolice w roku 2023 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 576 podmiotów gospodarki narodowej, z czego 504 stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W tymże roku zarejestrowano 44 nowe podmioty, a 32 podmioty zostały wyrejestrowane. Na przestrzeni lat 2009-2023 najwięcej (66) podmiotów zarejestrowano w roku 2019, a najmniej (35) w roku 2013. W tym samym okresie najwięcej (47) podmiotów wykreślono z rejestru REGON w 2009 roku, najmniej (19) podmiotów wyrejestrowano natomiast w 2020 roku. Według danych z rejestru REGON wśród podmiotów posiadających osobowość prawną w gminie Zapolice najwięcej (12) jest stanowiących spółki handlowe z ograniczoną odpowiedzialnością. Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (565) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników. 1,6% (9) podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 39,4% (227) podmiotów, a 59,0% (340) podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność. Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w gminie Zapolice najczęściej deklarowanymi rodzajami przeważającej działalności są Budownictwo (32.1%) oraz Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle (18.7%).

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą		504
Budownictwo	162	162
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	94	94
Przetwórstwo przemysłowe	51	51
Transport i gospodarka magazynowa	33	33
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	28	28
Pozostała działalność	27	27
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	26	26
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	20	20
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	15	15
Informacja i komunikacja	11	11
Edukacja	10	10
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	8	8
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	7	7
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6	6
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	3	3
Górnictwo i wydobywanie	2	2
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	1

Suma wydatków z budżetu gminy Zapolice wyniosła w 2022 roku 34,1 mln złotych, co daje 6,2 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost wydatków o 17,1% w porównaniu do roku 2021. Największa część budżetu gminy Zapolice - 23,2% została przeznaczona na Dział 801 - Oświata i wychowanie. Dużą część wydatków z budżetu przeznaczona została na Dział 852 - Pomoc społeczna (19,8%) oraz na Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska (16,3%). Wydatki inwestycyjne stanowiły 6,4 mln złotych, czyli 18,7% wydatków ogółem. Suma dochodów do budżetu gminy Zapolice wyniosła w 2022 roku 38,7 mln złotych, co daje 7,1 tys złotych w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Oznacza to wzrost dochodów o 21,6% w porównaniu do roku 2021. Największa część dochodów wygenerował Dział 756 - Dochody od osób prawnych, fizycznych i od innych jednostek (28,9%). Duża część wpływów pochodzi z Dział 758 - Różne rozliczenia (17,3%) oraz z Dział 852 - Pomoc społeczna (15,2%). W budżecie gminy Zapolice wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych wynosiły 1,6 tys złotych na mieszkańca (22,1%), natomiast dochód z tytułu podatków dochodowych od osób prawnych wynosił 1,4 złotych na mieszkańca (0,0%).

1 290 mieszkańców gminy Zapolice jest w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) (w tym 618 kobiet oraz 672 mężczyzn). Według Narodowego Spisu Powszechnego z 2021 roku 19,0% ludności posiada wykształcenie wyższe, 3,6% wykształcenie policealne, 15,0% średnie ogólnokształcące, a 19,0% średnie zawodowe. Wykształceniem zasadniczym zawodowym legitymuje się 22,6% mieszkańców gminy Zapolice, gimnazjalnym 3,4%, natomiast 14,2% podstawowym ukończonym. 3,2% mieszkańców zakończyło edukację przed ukończeniem szkoły podstawowej. W porównaniu do całego województwa łódzkiego mieszkańcy gminy Zapolice mają analogiczny poziom wykształcenia. Wśród kobiet mieszkających w gminie Zapolice największy odsetek ma wykształcenie wyższe (23,0%) oraz zasadnicze zawodowe (18,0%). Mężczyźni najczęściej mają wykształcenie zasadnicze zawodowe (27,6%) oraz średnie zawodowe (22,8%). W roku 2022 w gminie Zapolice mieściło się 1 przedszkole,

w którym do 4 oddziałów uczęszczało 100 dzieci (43 dziewczynki oraz 57 chłopców). Dostępnych było 0 miejsc. Dla porównania w 2008 roku w gminie Zapolice mieściło się 1 przedszkole, w którym do 1 oddziału uczęszczało 26 dzieci (14 dziewczynek oraz 12 chłopców). Dostępnych było 25 miejsc. 19,8% mieszkańców gminy Zapolice w wieku potencjalnej nauki (3-24 lata) zalicza się do przedziału 3-6 lat - wychowanie przedszkolne (20,4% wśród dziewczynek i 19,3% wśród chłopców). Na tysiąc dzieci w wieku przedszkolnym 580 uczęszcza do placówek wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w placówce wychowania przedszkolnego w 2018 roku przypadało 3,83 dzieci w wieku przedszkolnym. Placówkę mają 2 szkoły podstawowe, w których w 23 oddziałach uczyło się 357 uczniów (174 kobiety oraz 183 mężczyźni). Dla porównania w 2008 roku w gminie Zapolice placówkę miały 3 szkoły podstawowe, w których w 19 oddziałach uczyło się 278 uczniów (130 kobiet oraz 148 mężczyzn). W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie podstawowym (7-12 lat) kształcą się 28,6% ludności (27,9% wśród dziewczynek i 29,3% wśród chłopców). Na 1 oddział w szkołach podstawowych przypada 15,5 uczniów. Współczynnik skolaryzacji brutto (Stosunek wszystkich osób uczących się w szkołach podstawowych do osób w wieku 7-12 lat) wynosi 68,26. W grupie wiekowej 3-24 lata na poziomie ponadgimnazjalnym (16-18 lat) kształcą się 17,4% mieszkańców (18,2% wśród dziewczyn i 16,7% wśród chłopaków). W przedziale wiekowym odpowiadającym edukacji w szkołach wyższych (19-24 lat) znajduje się 19,2% mieszkańców gminy Zapolice w wieku potencjalnej nauki (19,5% kobiet i 19,0% mężczyzn).

3. Uproszczona analiza obszaru objętego koncepcją Smart Village

3.1. Analiza SWOT

Analiza SWOT stanowi jedno z głównych narzędzi planowania strategicznego. Istotą analizy jest identyfikacja czynników wewnętrznych (mocnych i słabych stron) oraz czynników

zewnątrznych (szans i zagrożeń)charakteryzujących przedmiot analizy. Podstawą wypracowania analizy SWOT dla obszaru objętego koncepcją były spotkania z mieszkańcami miejscowości Zapolice, Strońsko, Pstrokonie i Woźniki.

„SWOT pozwala na skonfrontowanie szans, możliwości oraz ograniczeń istniejących w otoczeniu z własnymi zasobami rozpatrywanymi w kontekście atutów i słabości. Przeprowadzając analizę SWOT, poznając atuty i słabości oraz możliwości i zagrożenia stojące przed miejscowościami można ocenić szanse powodzenia określonego przedsięwzięcia oraz ryzyko jakie zostanie podjęte.”⁷

Mocne strony	Słabe strony
<p data-bbox="293 600 676 672">ZAPOLICE, STROŃSKO, PSTROKONIE, WOŹNIKI</p> <ol data-bbox="236 712 769 1809" style="list-style-type: none"> 1) Atrakcyjne położenie miejscowości (warunki przyrodnicze, ukształtowanie terenu, położenie w dorzeczu Warty i Widawki, dobrze skomunikowane, skrzyżowanie dróg powiatowych); 2) Liczne szlaki piesze, rowerowe, kajakowe i konny; 3) Nowo wybudowany i nowoczesny Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Zapolicach; 4) Klub Seniora w Zapolicach; 5) Dziedzictwo kulturowe, historyczne i przyrodnicze (kościół w Strońsku, kapliczka w Woźnikach, zabytkowe parki w Strońsku i Zapolicach); 6) Duża ilość instalacji fotowoltaicznych; 7) Liczne, cykliczne imprezy o zasięgu ogólnokrajowym (W grodzie Mściwoja, Bitwa nad Wartą, Dożynki); 8) Lokalni producenci ekologicznej i zdrowej żywności (chleb, sery, wędliny, miód, itp.); 9) Sieć sklepów; 10) Kapitał ludzki – zaangażowanie lokalnej społeczności, KGW, stowarzyszenia, aplikacja o granty i dofinansowania; 	<p data-bbox="900 600 1283 672">ZAPOLICE, STROŃSKO, PSTROKONIE, WOŹNIKI</p> <ol data-bbox="852 712 1391 1845" style="list-style-type: none"> 1) Niedostatecznie rozwinięta oferta podstawowej opieki zdrowotnej (brak dostępu do lekarzy i specjalistów); 2) Brak ciągłości, łączących się ze sobą ścieżek rowerowych (np. Zapolice – Pasrokonie – Strońsko); 3) Brak promocji regionu i niewykorzystanie potencjału historycznego, turystycznego i rekreacyjnego; 4) Niemodernizowana sieć energetyczna, przez co niewykorzystywanie potencjału instalacji fotowoltaicznych; 5) Brak bazy noclegowej i gastronomicznej oraz mariny kajakowej z prawdziwego zdarzenia; 6) Brak pomieszczeń dla działalności społecznej (brak terenu wiejskiego lub gminnego w Woźnikach, budynek świetlicy wiejskiej w Strońsku, dzierżawiony od parafii i w fatalnym stanie technicznym); 7) Brak oferty kulturalnej i rekreacyjnej dla mieszkańców; 8) Brak dostępu do światłowodowego i szerokopasmowego internetu; 9) Brak uczestnictwa w działaniach lokalnej społeczności młodzieży, 10) Częsta awaryjność wodociągu i brak kanalizacji;

⁷ „Marketing w agrobiznesie, marketing produktów żywnościowych” 2001, Fogiel S., Kozłowski W., Pilarski S., Wyd. UWM w Olsztynie.

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1) Aplikowanie o środki zewnętrzne, w tym z UE; 2) Wykorzystanie nowych technologii, (media społecznościowe, aplikacje, kody QR, itp.) 3) Moda na agroturystykę, zdrowe i aktywne spędzanie wolnego czasu, zdrową żywność i lokalne potrawy tradycyjne (np. prażoki z kapustą, kaczka nadziewana, kluski na firance, zalewajka) 4) Rewitalizacja parku w Zapolicach i budowa tężni solankowej oraz parku w Strońsku i budowa wieży widokowej; 5) Uregulowanie stanu prawnego świetlic we Woźnikach i Strońsku; gruntowna renowacja świetlicy w Strońsku; 6) Remont i modernizacja budynku ośrodka zdrowia, nowy najemca i oferta dostępu do podstawowej opieki zdrowotnej na wysokim poziomie; 7) Wypracowanie marki, produktu, imprezy ogólnodostępnej, które będą charakterystyczne i wyjątkowe dla naszego regionu; 8) Zwiększenie atrakcyjności oferty GOKiS w Zapolicach; 9) Rozwój infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej (przystanie kajakowe, profesjonalna marina z punktami gastronomicznymi, wieża widokowa, mini galeria sztuki, skatepark, itp.) 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Wyludnianie się wsi i starzenie się społeczeństwa, jednoczesny napływ nowych mieszkańców, traktujących wsie jako „sypialnie” brak potrzeby integracji z lokalną społecznością; 2) Nasilający się ruch samochodów ciężarowych na drogach powiatowych; 3) Brak uregulowań stanu prawnego świetlicy w Strońsku i Woźnikach; 4) Wypalenie obecnych lokalnych liderów społeczności i brak kontynuatorów.

Wnioski z analizy SWOT

Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT można sformułować ogólne wnioski dotyczące sytuacji miejscowości i lokalnej społeczności. Zasoby prorozwojowe to bliskość drogi powiatowej, jak również do krajowej S8 w miejscowości Marzenin, popularnych ścieżek rowerowych, które mogą mieć pozytywny wpływ na rozwój Zapolic, Strońska, Pstrokoń i Woźnik, a co za tym idzie, wzrost ich popularności na mapie turystycznej. Świadomość historyczna mieszkańców i kultywowanie tradycji wśród części mieszkańców może mieć pozytywny wpływ na stworzenie atrakcyjnej oferty turystycznej, poprzez wykorzystanie unikalnego położenia miejscowości, w dolinie dwóch rzek Warty i Widawki oraz zabytkowych obiektów. Dodatkowo współpraca z regionalistami oraz możliwość współpracy z okolicznymi wioskami (pokrewieństwo tematyczne), Parkami Krajobrazowymi Województwa łódzkiego, Muzeum Historii Miasta Zduńska Wola, może być atutem w stworzeniu ciekawej oferty turystycznej jak również rozszerzenia współdziałania

z kolejnymi miejscowościami i podmiotami. Bezdyskusyjne są walory przyrodnicze i krajobrazowe okolicy, Park Krajobrazowy Międzyrzecza Warty i Widawki, skarpy i doliny rzek, liczne szlaki piesze, rowerowe, kajakowe i konny, mogą przyczynić się w dużej mierze, do stworzenia unikatowej oferty zarówno turystycznej jak i edukacyjnej.

Do czynników mających niekorzystny wpływ na rozwój miejscowości można zaliczyć brak chodnika i ścieżki rowerowej na trasie Zapolice – Pstrokonie – Strońsko, brak kanalizacji, brak bazy noclegowej i gastronomicznej, brak oferty kulturalnej i rekreacyjnej dla mieszkańców i osób przebywających tymczasowo, rekreacyjnie czy turystycznie.

Dużym ograniczeniem może być również wykluczenie technologiczne (brak podłączenia mieszkańców do światłowodu, otwartych stref wifi dla mieszkańców) co może ograniczyć niektóre działania mieszkańców, jak również atrakcyjność dla osób odwiedzających. Brak spójnej i szybko dostępnej oferty turystycznej wsi, brak nowoczesnej i atrakcyjnej narracji, brak wykorzystania nowoczesnych narzędzi do upowszechniania wiedzy historycznej o miejscu i ludziach, czy sposobu skorzystania z istniejących zasobów z wykorzystaniem dostępnych w mediach społecznościowych.

Brak świetlicy w Woźnikach lub świetlica w Strońsku w zdegradowanym budynku, to miejsca, których brak, może mieć negatywny wpływ na oczekiwaną czy też pożądaną współpracę mieszkańców, przedsiębiorstw czy innych podmiotów.

Brak, lub bardzo ograniczony dostęp do specjalistycznej opieki zdrowotnej w Gminie Zapolice, może być dużym wyzwaniem dla miejscowości. Podobnie jak brak oferty aktywizującej zarówno dzieci, młodzieży czy osób starszych, brak atrakcyjnej oferty skierowanej do osób młodych jak również oferty kulturalnej i integracji międzypokoleniowej (wspólne warsztaty, dzielenie się wiedzą i doświadczeniami, wzajemne rozwijanie umiejętności).

3.2. Badania ankietowe mieszkańców

Warunkiem sine qua non opracowania strategii rozwoju i koncepcji Smart Village jest identyfikacja potrzeb mieszkańców, dlatego też spotkania warsztatowe z mieszkańcami poszczególnych wsi ukierunkowane były m.in. na określenie preferencji, oczekiwań i szeroko rozumianych potrzeb społeczności lokalnej. Na podstawie zdefiniowanych podczas warsztatów problemów można stwierdzić, że kluczowe potrzeby mieszkańców dotyczą zarówno sfery turystycznej, jak i życia mieszkańców.

W celu diagnozy potrzeb mieszkańców Zapolice, Strońska, Pstrokoń i Woźnik, przeprowadzono dodatkowo badania ankietowe. Celem ankiety było pozyskanie opinii mieszkańców na temat działań w edukacji i wychowaniu, kulturze, sporcie i rekreacji, ochronie środowiska, infrastrukturze pieszo-rowerowej, gospodarce i turystyce, aktywności mieszkańców i cyfryzacji, a więc w obszarach społecznym, kulturalnym, turystycznym, klimatycznym, środowiskowym i technologicznym.

W badaniu ankietowym wzięło udział 40 respondentów (Zapolice – 16, Strońsko – 7, Pstrokonie – 8, Woźniki – 9), co stanowi 2,21 % mieszkańców wsi objętych koncepcją (1815) i 0,73 % wszystkich mieszkańców Gminy Zapolice (5501).

W badaniu wzięło udział 8 mężczyzn i 32 kobiety, w wieku do 18 roku życia do 70 roku życia. Status zawodowy respondentów: osoby prowadzące działalność gospodarczą – 6, rolnicy – 2, zatrudnieni poza rolnictwem – 16, studenci/uczniowie – 2, bezrobotni – 3, inne np. emeryci i renciści – 11.

Ankietowani zostali poproszeni o wskazanie oceny obecnej sytuacji w siedmiu obszarach tematycznych, tj. edukacja i wychowanie, kultura, sport i rekreacja, ochrona środowiska, infrastruktura pieszo-rowerowa, transport i bezpieczeństwo na drogach, aktywność mieszkańców i cyfryzacja, w skali od 1 do 4 (1 – ocena niska, 2 – ocena umiarkowana, 3 – ocena wysoka, 4 – nie wiem/nie mam zdania).

W obszarze edukacja i wychowanie respondenci wskazali, że dostępność do przedszkoli i szkół podstawowych jest bardzo wysoka, podobnie jak poziom szkolnictwa i jakość bazy oświatowej.

W obszarze kultura, sport i rekreacja respondenci uznali ofertę kulturalną, sportową i rekreacyjną dla zróżnicowanej grupy wiekowej za umiarkowaną.

W obszarze ochrony środowiska respondenci uznali, że dbałość o środowisko, jak i działania lokalnych organizacji pozostaje na umiarkowanym poziomie.

W obszarze infrastruktury pieszo-rowerowej, transportu i bezpieczeństwa na drogach, respondenci prawie jednogłośnie wykazali, że lokalne połączenia komunikacji publicznej i połączenia z najbliższymi miastami jest na bardzo niskim poziomie. Bezpieczeństwo pojazdów, pieszych, bezpieczeństwo w miejscu zamieszkania ocenili jako umiarkowane.

W obszarze gospodarka i turystyka respondenci zwrócili uwagę na bardzo niski poziom dostępu do obiektów noclegowych, gastronomicznych, lokalnego rynku pracy. Wysoko ocenili oznakowanie obiektów atrakcji turystycznych i dostęp do nich, jak również dostęp do punktów handlowych.

W obszarze aktywności mieszkańców wysoko oceniono działalność grup nieformalnych, organizacji i stowarzyszeń i dostępność do informacji o działalności na rzecz społeczności lokalnej.

W obszarze cyfryzacji respondenci wysoko ocenili dostęp do szerokopasmowego internetu, natomiast w stopniu umiarkowanym kompetencje osób starszych i dostępność do e-usług.

Ponadto respondenci na pytanie:

1. Czy moja gmina jest dobrym miejscem do życia, w którym mogę realizować wszelkie moje podstawowe potrzeby?, uznali, że trochę tak/trochę nie (14) i zdecydowanie tak (13);
2. Czy w ostatnim roku warunki życia w mojej gminie poprawiły się?, uznali że raczej tak (18) i zdecydowanie tak (11);

Respondenci uznali, że atrakcyjność turystyczna regionu jest bardzo wysoka (18), promocja dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki plasuje się na umiarkowanym poziomie (19), infrastruktura i oferta kulturalna reprezentuje dobry poziom (14), podobnie jak oferta sportowa (21), infrastruktura drogowa to poziom trochę tak/trochę nie (16), tak jak zaangażowanie mieszkańców w rozwiązywanie lokalnych problemów (20), tożsamość mieszkańców z regionem (17), działania i usprawnienia na rzecz osób niepełnosprawnych (14), działania na rzecz bezrobotnych (20), działania na rzecz osób przed 34 rokiem życia (14), po 50 roku życia (18), na rzecz kobiet (26), możliwość zatrudnienia po za rolnictwem (14) i sprzyjających warunków dla przedsiębiorców (16).

Z dalszej analizy wynika, że respondenci bardzo chętnie uczestniczą (35) i biorą udział (27) w wydarzeniach organizowanych przez gminę, należą do organizacji pozarządowych i grup nieformalnych (20). Chętnie wypowiadają się na temat ważnych zagadnień (25), znają fakty historyczne dotyczące swojej miejscowości (34), potrafią wskazać atrakcje turystyczne regionu (36), i są przekonani że w gminie są sprzyjające warunki dla turystów (26).

Ciekawym pytaniem w ankiecie było, pytanie o możliwość decydowania o podziale dodatkowych środków finansowych w gminie. Które z obszarów dofinansowałyby

respondenci? Z uzyskanych danych wynika, że najczęściej respondentów dofinansowałyby obszar infrastruktury drogowej (18), promocji obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki (17) oraz zwiększenie miejsc pracy poza rolnictwem (12). Zaraz za podium uplasowały się: Infrastruktura społeczna (11), aktywność społeczna mieszkańców (11) i infrastruktura i oferta kulturalna (10). Warto zwrócić uwagę, że najczęściej pierwszych wyborów przypadło promocji obszaru, dziedzictwa kulturowego, zasobów naturalnych i turystyki (12 z 17) i infrastrukturze drogowej (10 z 18).

Reasumując respondenci określili, że są raczej zadowoleni z życia w Gminie Zapolice (20), i tylko 4 respondentów rozważa zmianę miejsca zamieszkania.

3.3. Wnioski i rekomendacje

Do kluczowych, mocnych stron wsi objętych koncepcją zaliczyć należy istniejące dziedzictwo historyczno-kulturowe, zasoby wodne i położenie geograficzne oraz dogodną lokalizację. Słabe strony to przede wszystkim słaba infrastruktura noclegowo-gastronomiczna, utrudniająca rozwijanie i wyeksponowanie obiektów turystycznych, jako unikalnego zasobu wsi. Kluczowym zagrożeniem dla rozwoju wsi, zgodnie z ideą Smart Village, są wyludnienie, brak zaangażowania mieszkańców czyli zasoby ludzkie. Szansą jest przede wszystkim możliwość realizacji projektów inwestycyjnych ze wsparciem funduszy europejskich na rozwój infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej.

Zdefiniowane problemy, potrzeby i oczekiwania mieszkańców ukierunkowały planowane cele i działania w ramach koncepcji Smart Village na budowaniu kapitału społecznego, poprzez zwiększenie aktywizacji i integracji lokalnej społeczności oraz kreowaniu oferty turystycznej, poprzez zagospodarowanie zasobów dziedzictwa historycznego i zasobów wodnych.

4. Część rozwojowa koncepcji Smart Village

4.1. Wizja i misja rozwoju obszaru objętego koncepcją Smart Village

„Wizja stanowi cel całkowicie nadrzędny nad wszystkimi, zawierający w sobie pozostałe cele sformułowane w koncepcji. Wizja określona na początku, powinna towarzyszyć podczas całego procesu tworzenia koncepcji. Wizja „początkowa” w trakcie całego procesu tworzenia koncepcji SV może ulec zmianie i dostosowaniu do warunków jakie posiada wieś”.⁸ Wszystkie podejmowane inicjatywy w założeniach służą rozwojowi miejscowości, rozpowszechnianiu informacji o jej walorach, ułatwianiu współpracy partnerów lokalnych, a także wdrażaniu liderów lokalnych, organizacje pozarządowe, instytucje publiczne, przedsiębiorców, grupy nieformalne mieszkańców. Istotą misji jest określenie docelowego kierunku rozwoju miejscowości oraz identyfikacja nadrzędnych wartości respektowanych i akceptowanych przez społeczność. Misja jest nadrzędnym celem rozwoju miejscowości i stanowi swoiste „motto” oraz jest specyficzną wizytówką dla społeczności lokalnej i gości zewnętrznych. Określenie misji jest pewnego rodzaju oświadczeniem o istocie i zakresie funkcjonowania jednostki. Misja jest „powodem, dla którego istnieje jednostka terytorialna”.⁹ Jest ona definicją podstawowego zakresu jej funkcjonowania. W świetle powyższego MISJĄ Zapolice, Strońska, Pstrokoń i Woźnik jest:

⁸ „Smart Villages. Model tworzenia koncepcji i przykłady inteligentnych rozwiązań” Publikacja wydana w ramach projektu pn. „Modelowe Inteligentne Wsie” realizowanego przez Fundację FELICITATEM

⁹ Koncepcja Smart Village 2030 miejscowości Jelonki, Gmina Rychliki

Zintegrowane i aktywne społeczności lokalne zorientowane na tworzenie warunków zrównoważonego rozwoju wsi, realizacji działań poprawiających jakość życia mieszkańców oraz zwiększających atrakcyjność turystyczną.

Będąc ogólnym, kierunkowym zarysem koncepcji funkcjonowania wsi, sformułowana dla niej wizja odpowiada na pytanie „Kim wsie wchodzące w obszar objęty koncepcją chcą być w przyszłości, biorąc pod uwagę kim są dzisiaj?” Dlatego też wizja miejscowości jest inspirującą perspektywą jej rozwoju oraz koncepcją przyszłości z uwzględnieniem potencjału i wartości. Wyznacza przyszłą, projektowaną pozycję miejscowości, ich miejsce w otoczeniu i domenę funkcjonowania oraz pozwala ukształtować warunki sprzyjające rozwojowi lokalnej społeczności. Opisuje, gdzie koncepcyjnie zmierza w sensie najogólniejszym i musi ukierunkowywać emocjonalnie. Wizja określa stan docelowy, do którego dążyć będzie społeczność lokalna i wskazuje kierunek podejmowanych działań, zagospodarowując przy tym możliwości płynące z własnych atutów i szans pojawiających się w otoczeniu. Musi być inspirująca, aby była efektywna oraz jasna i ambitna. Będzie się ona często zmieniać wraz ze zmianą władz samorządowych, zmianami otoczenia lub wraz z pojawiającymi się wyzwaniem dla zarządzania. Wyobrażenia mieszkańców regionu na temat przyszłego rozwoju wsi koncentrują się wokół kwestii związanych z infrastrukturą turystyczną i sportowo-rekreacyjną, integracją między pokoleniową oraz ochroną zdrowia i komunikacją publiczną. W związku z powyższym WIZJA jest następująca:

Przyjazne mieszkańcom i turystom wsie, o korzystnych warunkach do życia, pracy i rozwoju przedsiębiorczości, wykorzystujące swój potencjał historyczny, turystyczny, infrastrukturalny i społeczny.

4.2. Opis celów i działań koncepcji Smart Village

W kontekście dążenia do osiągnięcia przyjętej wizji i realizacji misji wsi Zapolice, Strońsko, Pstrokonie i Woźniki ważne jest określenie celów i podjęcie działań służących pełnemu wykorzystaniu atutów jednostki terytorialnej w konfrontacji z szansami rynkowymi. Cele są specyficznymi sformułowaniami oczekiwanych rezultatów w odniesieniu do najważniejszych aspektów funkcjonowania miejscowości.

Na podstawie analizy SWOT, diagnozy potrzeb mieszkańców, wyznaczonej wizji i misji sformułowano trzy ogólne, jakościowo ujęte cele główne związane z koncepcją „Smart Village – Zapolice, Strońsko, Pstrokonie i Woźniki”, będące odpowiedzią na pytania Do czego dąży cała społeczność? i Jakie cele i wartości są dla niej najważniejsze? Są one następujące:

- 1) **Zwiększenie aktywizacji i integracji lokalnej społeczności Zapolice, Strońska, Pstrokoń i Woźnik;**
- 2) **Zwiększenie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej Zapolice, Strońska, Pstrokoń i Woźniki.**
- 3) **„Poznaj zapolickie – smaki, ludzi, miejsca” – budowanie lokalnej marki.**

Pierwszy cel odnosi się do budowania kapitału społecznego. Wieś inteligentna charakteryzuje się zrównoważonym wzrostem gospodarczym w długim okresie, a także stworzeniem warunków umożliwiających wysoką jakość życia dla swoich mieszkańców. Istotnym jej elementem jest promowanie inwestycji w kapitał ludzki. Smart społeczność wiejska odnosi się do kwalifikacji i wykształcenia mieszkańców wsi oraz interakcji społecznych dotyczących integracji i życia publicznego oraz „otwartości” na świat zewnętrzny. Tworzenie i podtrzymywanie dobrych relacji sąsiedzkich należy postrzegać jako fundament

harmonijnego życia we wsi. Zaspokojenie tych potrzeb wymaga podjęcia działań ukierunkowanych na szeroko rozumianą integrację społeczną. Istotne jest tworzenie atmosfery zaufania, poczucia bezpieczeństwa, szacunku, przynależności i akceptacji społecznej. Kluczową kwestią jest organizacja regularnych spotkań mieszkańców i wydarzeń integrujących szerokie grono mieszkańców. Przyjazne warunki współżycia społecznego wymagają podejmowania inicjatyw propagujących prospołeczne postawy i kształtujących poczucie odpowiedzialności mieszkańców za jakość życia we wsi. Ważne są zatem działania zachęcające do otwartości i budowania kontaktów sąsiedzkich. W celu zapobiegania wykluczeniu integracyjnemu należy dążyć do zapewnienia sprawnego przepływu bieżących informacji. Drugi cel odnosi się do rozwoju turystyki. Odwołując się do ujawniających się trendów rynkowych tożsamość turystyczna gminy Zapolice powinna być budowana w odwołaniu do jej wyróżników kulinarnych i żywnościowych, dziedzictwa kulturowego i historycznego oraz form aktywności. Kulinarna i żywnościowa tożsamość bazować powinna na lokalnych tradycjach kulinarnych i produktach miejscowych (wytwarzanych na wsi) oraz promocją żywności wysokiej jakości. Wartości związane z dziedzictwem kulturowym odwołują się do tożsamości wynikającej z miejsca i społeczności oraz ich kultury. Natomiast wartość historyczne związane są z atrybutami historycznymi wsi wartymi turystycznego zagospodarowania. Znaczenie turystyki historycznej wynika między innymi z możliwości poznawania, odkrywania i przypominania miejsc i ludzi o szczególnym znaczeniu oraz historycznych wydarzeń. Wartość marki gminy Zapolice związana z aktywnością wynika z możliwości spędzania wolnego czasu, poznawania miejsc, przeżywania doświadczeń połączony z możliwością samodzielnego przemieszczania się pieszo, rowerem, motocyklem, kajakiem, innymi środkami transportu. Trzeci odnosi się do oczekiwanej tożsamości wsi. Kulinarna wizytówka wsi bazować powinna na wysokiej jakości żywności wytwarzanej przez lokalnych wytwórców, np. pieczywo, produkty serowarskie, czy winiarskie. Sprzyjać to powinno tworzeniu spójnej oferty turystycznej bazującej na umiejętnościach lokalnej społeczności i lokalnym dziedzictwie kulturowym wszystkich czterech wsi. Powyższym celom odpowiadają określone cele szczegółowe, którym przypisano adekwatne działania.

Tabela nr 1. Cele ogólne i szczegółowe

Cele ogólny i cele szczegółowe		
1. Zwiększenie aktywności i integracji lokalnej społeczności Zapolice, Strońska, Pstrokoń i Woźnik	2. Zwiększenie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej Zapolice, Strońska, Pstrokoń i Woźnik	3. „Poznaj zapolickie – smaki, ludzi, miejsca” – budowanie lokalnej marki
1.1. Stworzenie miejsc rekreacji, integracji i spotkań dla mieszkańców Strońska i Woźnik	2.1. Zwiększenie poziomu jakości oferty noclegowej oraz gastronomicznej	3.1. Budowa lokalnej marki produktu kulinarnego (np. serów, pieczywa, soków, win i nalewek, przetworów owocowo-warzywnych) i kulturowego

<p>Działania</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykupienie budynku obecnej świetlicy od prywatnego właściciela, lub wygospodarowanie miejsca/terenu na postawienie świetlicy kontenerowej w Woźnikach, - uregulowanie sytuacji prawnej obecnej świetlicy w Strońsku – generalny remont budynku pod okiem konserwatora zabytków 	<p>Działania</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie sieci kwater prywatnych - organizacja i przystosowanie pól biwakowych i miejsca postojów camperów, - stworzenie punktów małej gastronomii, foodtrucków 	<p>Działania</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie pikników z motywem przewodnim kulinarnym bądź kulturowym - organizowanie warsztatów/szkoleń np. opartych na filozofii zero waste, nie marnowania żywności, twórczości rękodzielniczej opartej na tradycji kulturowej regionu
<p>1.2. Stworzenie zintegrowanej oferty związanej z aktywnością społeczności lokalnej i integrującej pokolenia</p>	<p>2.2. Zintegrowane działania komunikacyjno – promocyjne atrakcyjność turystyczną gminy Zapolice</p>	<p>3.2. Opracowanie i realizacja planu informacyjno-promocyjnego oferty kulinarnej i produktów kulturowych</p>
<p>Działania</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizacja cyklicznych wydarzeń lokalnych (np. dni /urodziny miejscowości, dożynki, festiwale smaku, tradycji, czy inne tematyczne) - organizacja spotkań/warsztatów kulinarnych przy zaangażowaniu licznych KGW - stworzenie różnorodnej oferty kulturalno-rozrywkowej (np. wystawy, koncerty, grupy teatralne czy kabaretowe, potańcówki, kino plenerowe) 	<p>Działania</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie materiałów promocyjnych w wersji mobilnej i tradycyjnej - stworzenie harmonogramu imprez i jego rozpowszechnienie - stworzenie map, przewodników, questów, 	<p>Działania</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizacja miejsca wystawowego i sprzedażowego produktów lokalnych, - stworzenie stoiska z pamiątkami i rękodziełem, - przygotowanie systemu znakowania miejsc np. atrakcji turystycznych, miejsc wytwarzania lokalnych smakołyków, sztuki, rękodzieła, ścieżek rowerowych, itp. - kody QR

<p>1.3. Przygotowanie systemu wewnętrznej komunikacji między mieszkańcami</p>	<p>2.3. Poprawa jakości i dostępności w zakresie infrastruktury publicznej, np. Internet, WiFi, komunikacja, sanitariaty, miejsca publiczne, mini galerie sztuki</p>	
<p>Działania</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa platformy komunikacyjnej (mobilnej, tradycyjnej) - organizacja szkoleń zakresu wykorzystywania technologii cyfrowych - stworzenie bloga informacyjnego i konsultacyjnego prowadzonego przez sołtysów oraz stworzenie bazy numerów mieszkańców do kontaktu SMS i MMS 	<p>Działania</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa toalet/sanitariatów publicznych w miejscach o natężonym ruchu turystycznym, tj., Zapolice, Pstrokonie i Strońsko - stworzenie małej kontenerowej, mobilnej galerii sztuki 	
	<p>2.4. Budowa oferty turystycznej - np. ścieżki rowerowe, spływy kajakowe, wieża widokowa, tężnie, marina kajakowa</p>	

Działania		
	- budowa bazy turystycznej, miejsca postojowego dla turystyki kajakowej w Pstrokoniach, - organizacja spływów kajakowych połączonych z dodatkowymi atrakcjami, np. ogniska, teatru ognia, koncertem - rozbudowa ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą serwisową, wypożyczalnią i kosztami na śmieci dla rowerzystów (MPR – miejsca przyjazne rowerzystom)	

4.3. Lista projektów – szacunkowe koszty i możliwości źródeł finansowania

Na koniec tworzenia koncepcji zaplanowano jakie smart inicjatywy mają zostać zrealizowane w ciągu najbliższych lat. Zhierarchizowano inicjatywy, uwzględniając na początku te najbardziej realne do wykonania przez sołectwo/organizacje, aż po projekty, na realizację których sołectwo ma mały lub znikomy wpływ. Lista projektów uwzględnia komponent cyfrowy, środowiskowy, klimatyczny i zawiera szacunkowy kosztorys poszczególnych projektów oraz wskazuje źródła finansowania tych projektów.

Tabela nr 2. Koszt i źródła finansowania projektów

Lista projektów	Szacunkowy koszt realizacji	Potencjalne źródła finansowania
Cel 1. Zwiększenie aktywizacji i integracji lokalnej społeczności Zapolicy, Strońska, Pstrokoń i Woźnik		
Cel 1.1 Stworzenie miejsc rekreacji, integracji i spotkań dla mieszkańców Strońska i Woźnik		
wykupienie budynku obecnej świetlicy od prywatnego właściciela, lub wygospodarowanie miejsca/terenu na postawienie świetlicy kontenerowej w Woźnikach,	500 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027; ➤ FELD – Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ➤ Fundusze Termomodernizacji i Remontów (FTiR) WFOŚiGW ➤ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych ➤ Gmina Zapolice;

uregulowanie sytuacji prawnej obecnej świetlicy w Strońsku – generalny remont budynku pod okiem konserwatora zabytków	8 000 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027; ➤ FELD – Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ➤ Rządowy Program Odbudowy Zabytków z MKiDN; ➤ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych ➤ Gmina Zapolice;
1.2. Stworzenie zintegrowanej oferty związanej z aktywnością społeczności lokalnej i integrującej pokolenia		
organizacja cyklicznych wydarzeń lokalnych (np. dni /urodziny miejscowości, dożynki, festiwale smaku, tradycji, czy inne tematyczne)	50 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Narodowy Instytut Wolności NOWE FIO; ➤ Otwarte konkursy na realizację zadania publicznego gminne, powiatowe, wojewódzkie; ➤ Narodowe Centrum Kultury; ➤ Granty z Fundacji BGK, Santander Bank, Lotto, Biedronki, PZU, Totalizatora Sportowego, i innych organizacji NGO; ➤ Fundacja Krajowej Grupy Spożywczej S.A. „Pomaganie krzepi” ➤ Program MRPiPS „Aktywni+” ➤ Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi; ➤ Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce;
organizacja spotkań/warsztatów kulinarnych przy zaangażowaniu licznych KGW	50 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Narodowy Instytut Wolności NOWE FIO; ➤ Granty z Fundacji BGK, Santander Bank, Lotto, Biedronki, PZU i innych organizacji NGO; ➤ Program MRPiPS „Aktywni+”; ➤ Koła Gospodyń Wiejskich z terenu gminy; ➤ Fundacja Krajowej Grupy Spożywczej S.A. „Pomaganie krzepi” ➤ Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce; ➤ Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa;
stworzenie różnorodnej oferty kulturalno-rozrywkowej (np. wystawy, koncerty, grupy teatralne czy kabaretowe, potańcówki,	200 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Narodowy Instytut Wolności NOWE FIO; ➤ Granty z Fundacji BGK, Santander Bank, Lotto, PZU i innych organizacji NGO;

kino plenerowe)		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Program MRPiPS „Aktywni+”; ➤ Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce; ➤ Gmina Zapolice; ➤ Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Zapolicach;
1.3. Przygotowanie systemu wewnętrznej komunikacji między mieszkańcami		
budowa platformy komunikacyjnej (mobilnej, tradycyjnej)	70 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027; ➤ FELD – Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ➤ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
organizacja szkoleń zakresu wykorzystywania technologii cyfrowych	20 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027; ➤ FELD – Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ➤ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości;
stworzenie bloga informacyjnego i konsultacyjnego prowadzonego przez sołtysów oraz stworzenie bazy numerów mieszkańców do kontaktu SMS i MMS	10 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027; ➤ FELD – Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ➤ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości; ➤ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; ➤ Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce;
2. Zwiększenie atrakcyjności kulturalnej i turystycznej Zapolice, Strońska, Pstrokoń i Woźnik		
2.1. Zwiększenie poziomu jakości oferty noclegowej oraz gastronomicznej		
stworzenie sieci kwater prywatnych	550 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027; ➤ FELD – Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ➤ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości;
organizacja i przystosowanie pól biwakowych i miejsca postoju kamperów	500 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027; ➤ FELD – Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ➤ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości;

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
stworzenie punktów małej gastronomii, foodtrucków	100 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027; ➤ FELD – Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ➤ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości; ➤ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; ➤ Prywatni przedsiębiorcy;
2.2. Zintegrowane działania komunikacyjno – promocyjne atrakcyjność turystyczną gminy Zapolice		
przygotowanie materiałów promocyjnych w wersji mobilnej i tradycyjnej	100 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027; ➤ FELD – Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ➤ Narodowy Instytut Wolności NOWE FIO; ➤ Otwarte konkursy na realizację zadania publicznego gminne, powiatowe, wojewódzkie; ➤ Narodowe Centrum Kultury; ➤ Granty z Fundacji BGK, Santander Bank, Lotto, PZU i innych organizacji NGO; ➤ Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego; ➤ Program MRPiPS „Aktywni+”; ➤ Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi; ➤ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych;
stworzenie harmonogramu imprez i jego rozpowszechnienie	10 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Otwarte konkursy na realizację zadania publicznego gminne, powiatowe, wojewódzkie; ➤ Gmina Zapolice; ➤ Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Zapolicach;
stworzenie map, przewodników, questów	60 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027; ➤ FELD – Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ➤ Narodowy Instytut Wolności NOWE FIO; ➤ Narodowy Instytut Wolności -

		Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego; <ul style="list-style-type: none"> ➤ Otwarte konkursy na realizację zadania publicznego gminne, powiatowe, wojewódzkie; ➤ Narodowe Centrum Kultury; ➤ Granty z Fundacji BGK, Santander Bank, Lotto, PZU, mFundacja i innych organizacji NGO; ➤ Program MRPiPS „Aktywni+” ➤ Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi;
2.3. Poprawa jakości i dostępności w zakresie infrastruktury publicznej, np. Internet, WiFi, komunikacja, sanitariaty, miejsca publiczne, mini galerie sztuki		
budowa toalet/sanitariatów publicznych w miejscach o natężonym ruchu turystycznym, tj., Zapolice, Pstrokonie i Strońsko	750 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027; ➤ FELD – Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ➤ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; ➤ Gmina Zapolice;
stworzenie małej kontenerowej, mobilnej galerii sztuki	50 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027; ➤ FELD – Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ➤ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości; ➤ Narodowy Instytut Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, NOWE FIO; ➤ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; ➤ Otwarte konkursy na realizację zadania publicznego gminne, powiatowe, wojewódzkie;
2.4. Budowa oferty turystycznej - np. ścieżki rowerowe, spływy kajakowe, wieża widokowa, tężnie, marina kajakowa		
budowa bazy turystycznej, miejsca postojowego dla turystyki kajakowej w Pstrokoniach,	1 500 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027; ➤ FELD – Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ➤ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości; ➤ Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych; ➤ Ministerstwo Sportu i Turystyki;
organizacja spływów	150 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PS WPR – Plan Strategiczny dla

kajakowych połączonych z dodatkowymi atrakcjami, np. ogniska, teatru ognia, koncertem		<p>Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ FELD – Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ➤ Narodowy Instytut Wolności NOWE FIO; ➤ Otwarte konkursy na realizację zadania publicznego gminne, powiatowe, wojewódzkie; ➤ Narodowe Centrum Kultury; ➤ Granty z Fundacji BGK, Santander Bank, mBank, Lotto, PZU i innych organizacji NGO; ➤ Program MRPiPS „Aktywni+” ➤ Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi; ➤ Ministerstwo Sportu i Turystyki;
rozbudowa ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą serwisową, wypożyczalnią i koszami na śmieci dla rowerzystów (MPR – miejsca przyjazne rowerzystom	3 500 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027; ➤ FELD – Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ➤ Ministerstwo Sportu i Turystyki; ➤ Gmina Zapolice; ➤ Otwarte konkursy na realizację zadania publicznego gminne, powiatowe, wojewódzkie;
3. „Poznaj zapolickie – smaki, ludzi, miejsca” – budowanie lokalnej marki		
3.1. Budowa lokalnej marki produktu kulinarnego (np. serów, pieczywa, soków, win i nalewek, przetworów owocowo-warzywnych) i kulturowego		
organizowanie pikników z motywem przewodnim kulinarnym bądź kulturowym	50 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Narodowy Instytut Wolności NOWE FIO; ➤ Otwarte konkursy na realizację zadania publicznego gminne, powiatowe, wojewódzkie; ➤ Narodowe Centrum Kultury; ➤ Granty z Fundacji BGK, Santander Bank, Lotto, Biedronki, PZU i innych organizacji NGO; ➤ Fundacja Krajowej Grupy Spożywczej S.A. „Pomaganie krzepi”; ➤ Program MRPiPS „Aktywni+”; ➤ Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce; ➤ Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi;
organizowanie warsztatów/szkoleń np. opartych na filozofii zero	40 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Narodowy Instytut Wolności NOWE FIO; ➤ Otwarte konkursy na realizację

weste, nie marnowania żywności, twórczości rękodzielniczej opartej na tradycji kulturowej regionu		<p>zadania publicznego gminne, powiatowe, wojewódzkie;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Narodowe Centrum Kultury; ➤ Granty z Fundacji BGK, Santander Bank, Lotto, Biedronki, PZU i innych organizacji NGO; ➤ Program MRPiPS „Aktywni+” ➤ Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi; ➤ Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce;
3.2.Opracowanie i realizacja planu informacyjno-promocyjnego oferty kulinarnej i produktów kulturowych		
organizacja miejsca wystawowego i sprzedażowego produktów lokalnych,	50 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Narodowy Instytut Wolności NOWE FIO; ➤ Otwarte konkursy na realizację zadania publicznego gminne, powiatowe, wojewódzkie; ➤ Granty z Fundacji BGK, Santander Bank, Lotto, PZU i innych organizacji NGO; ➤ Program MRPiPS „Aktywni+” ➤ Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi; ➤ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości; ➤ Prywatni przedsiębiorcy;
stworzenie stoiska z pamiątkami i rękodziełem,	50 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027; ➤ FELD – Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ➤ Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości; ➤ Prywatni przedsiębiorcy;
przygotowanie systemu znakowania miejsc np. atrakcji turystycznych, miejsc wytwarzania lokalnych smakołyków, sztuki, rękodzieła, ścieżek rowerowych, itp. - kody QR	100 000 zł	<ul style="list-style-type: none"> ➤ PS WPR – Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027; ➤ FELD – Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027; ➤ Ministerstwo Sportu i Turystyki; ➤ Narodowy Instytut Kultury i Dziedzictwa Wsi; ➤ Otwarte konkursy na realizację zadania publicznego gminne, powiatowe, wojewódzkie;
Razem	16 410 000 zł	

4.4. Plan włączenia społeczności w realizację opracowanej koncepcji.

Analiza włączenia społeczności, partnerów, podmiotów i instytucji dotyczy zasobów istotnych z punktu widzenia koncepcji. Ludzkie - umiejętności, wiedza, zdolności, kompetencje oraz predyspozycje wszystkich osób związanych z organizacją/wsią. Pieniężne - kapitał finansowy, który organizacja wykorzystuje do finansowania różnych działań. Rzeczowe – w ich skład wchodzi m.in. budynki, pomieszczenia, oraz wszelkiego rodzaju sprzęt. Informacyjne - wszystkie użyteczne dane potrzebne do skutecznego podejmowania decyzji. W związku z tym, że wdrażanie koncepcji Smart Village ma charakter oddolny, a skuteczność realizacji poszczególnych działań zależy zatem od inicjatywy i zaangażowania mieszkańców, a także współpracy z podmiotami i instytucjami publicznymi. Do kluczowych interesariuszy i partnerów zaliczyć należy:

- 1) władze gminne i powiatowe,
- 2) marszałka województwa łódzkiego,
- 3) sołtysów i rady sołeckie,
- 4) Lokalną Grupę Działania „Podkowa”,
- 5) Klub Senior+ w Zapolicach,
- 6) Szkoły, bibliotekę i GOKiS w Zapolicach,
- 7) Kościół Parafialny w Strońsku,
- 8) OSP Zapolice i OSP Pstrokonie,
- 9) mieszkańców i turystów,
- 10) rolników, producentów i hodowców,
- 11) media lokalne i regionalne (radio, prasa, TV),
- 12) banki i instytucje finansowe.

Partycypacja mieszkańców będzie przejawiać się w udziale osób zainteresowanych rozwojem wsi, w szczególności osób młodych, seniorów i liderów/kreatorów lokalnych, w działaniach służących realizacji misji i wizji, wynikających ze wskazanych w strategii działań i celów

5. Przewidywane korzyści dla społeczności lokalnej z wdrożenia koncepcji Smart Village

Proponowane zadania nawiązują do definicji inteligentnych wsi, zgodnie z którą są to obszary i społeczności wiejskie, które wykorzystują swoje obecne mocne strony oraz pojawiające się szanse, w których tradycyjne oraz nowe sieci i usługi są udoskonalane za pomocą technologii cyfrowych, telekomunikacyjnych, innowacji oraz lepszego wykorzystania wiedzy.

Działania i zadania realizowane w ramach koncepcji Smart Village ukierunkowane są na realizację misji i wizji, a w szczególności:

- poprawę jakości życia mieszkańców,
- stworzenie klimatu sprzyjającego rozwojowi przedsiębiorczości mieszkańców wsi,
- poprawę atrakcyjności turystycznej,
- zwiększenie poziomu integracji społecznej, w tym integracji między pokoleniowej,
- aktywizację społeczności lokalnej w zakresie angażowania się w codzienne życie miejscowości,
- dbanie o zrównoważony rozwój miejscowości.